

KLASİK TÜRK ŞİİRİNİN İNTERNET ORTAMINDAKİ YANSIMALARINA BİR ÖRNEK: “ÜSTÜNE” REDİFLİ GAZEL*

*Engin SELÇUK***

ÖZET

Edebî dönemler arasında tarihimizin en uzun ve en kapsamlı kısmını ihtiva eden Klasik Türk Edebiyatı, divan şairlerinin ortaya koyduğu değerli eserler sayesinde sona erdiği kabul edilen on dokuzuncu asırdan sonra da varlığını devam ettirmeyi başarmıştır. Bu başarıda büyük pay sahibi olan divan şairleri öyle şiirler ortaya koymuşlardır ki aradan asırlar geçmesine rağmen o eserler değerlerinden hiçbir şey yitirmemiştir. Balıkesirli Râsih Ahmed Bey’in “üstüne” redifli gazeli de bu değerli eserlerden biridir.

Pervane Bey’e göre ilk defa Safî, Edirneli Nazmî’ye göre ise Sultan Cem tarafından kaleme alınan “üstüne” redifli zemin gazele günümüze gelinceye dek birçok nazire yazılmıştır. Bu nazireler arasında en çok dikkat çeken ve daha yazıldığı dönemde bile dilden dile dolaşmaya başlayan nazire ise Râsih’e aittir. Râsih’in naziresi, aralarında Necâti Bey, Lâmi’î Çelebi ve Bâkî gibi üstatların gazellerinin de bulunduğu onlarca nazireyi gölgede bırakmış, Nedîm tarafından tazmin edilmiş, Yahya Kemal ve Attila İlhan gibi sanatçıların eserlerinde büyük bir övgüyle konu edilmiştir.

İnternetin bilgiye erişim hızını artırması, bilgi paylaşımı yoluyla geniş kitleler arasında etkili bir iletişim ortamı haline gelmesi ve Klasik Türk Şiirinin de internet ortamına taşınması, bu çalışmaya zemin hazırlamıştır.

Râsih’in “üstüne” redifli gazelinin internet ortamına yansımaları araştırılırken ilk olarak arama motorları yardımıyla “üstüne”, “çeşm”, “Râsih” gibi gazelle ilgili anahtar kelimeler girilerek internet ortamındaki web sayfaları taranmış ve içeriğinde “üstüne” redifli gazelle ilgili bilgi/paylaşım bulunan web sayfaları tespit edilmiştir. İncelenen sayfalar gazelle ilgili yaklaşımına göre kendi içlerinde sınıflandırılarak şu başlıklar halinde ele alınmıştır:

1. Tahmis ve Nazire Yazılması: “üstüne” redifli gazelin internet ortamındaki yansımalarından ilki, günümüzde dahi bu şiire tahmis yazılması ve bu tahmisin kişisel web sayfasında paylaşılıyor olmasıdır. İkincisi, internet kullanıcıları tarafından bu gazele yapılan

*Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Yrd. Doç. Dr. Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü, El-mek: engin@balikesir.edu.tr

nazirelerdir. Farklı biçimlerde yapıldığı gözlenen bu nazirelerde kimi kullanıcılar gazelin tamamına, kimileri de bir beytine ya da mısraına nazire yapmıştır.

2. Gazete, Dergi ve Haber Sitelerinde Yer Verilmesi: Râsîh'in "üstüne" redifli gazeli internet üzerinden yayın yapan bazı gazete, dergi, haber sitelerinde ya bizzat haber olmuş ya da haberin içinde konu edilmiştir.

3. Sosyal Medyada Paylaşımlar Yapılması: Onlarca sosyal medya platformu arasında kullanımında dünya lideri olduğumuz ancak ülkemizde Facebook'tan daha az kullanılan Twitter'da bile gazeli veya bir parçasını paylaşmak, paylaşımlara yorumda bulunmak, kendini Râsîh'in beyitleriyle tanımlamak, gazele nazireler yazmak, takipçilerini gazelin mısraları üzerinden imtihan etmek, gazelle ilgili sesli-görüntülü linkler vermek gibi "üstüne" redifli gazelle ilgili çok çeşitli paylaşımlarda bulunan binlerce kullanıcının varlığı "Râsîh'in 'Üstüne' Redifli Gazeli ve Sosyal Medya" konulu ayrı bir çalışma yapmayı zorunlu kılmaktadır.

4. Kişisel Sitelerde Paylaşılması, Yorumlanması: İnternet kullanıcıları, kişisel web sayfalarında gazelle ilgili paylaşımlar yapmış, beyitlerle ilgili duygu ve düşüncelerini dile getirmişlerdir.

5. Forumlarda Tartışma Konusu / Paylaşım Yapılması: Forumlarda gazelin veya bir beytinin paylaşıldığı, paylaşılan gazelle ilgili hataların düzeltilmesinin istendiği, gazelle ilgili yazılardan alıntılar yapıldığı, sorular sorulup yardım istendiği, yeri geldiğinde karşı tarafa cevap olarak gazelden bir beytin örnek olarak verildiği, gazelin fevkalade bulunduğu, paylaşılanlara teşekkür edildiği, beyitler üzerine yorum yapıldığı/çıkarımında bulunduğu, gazelle ilgili açıklamalar yapıldığı, Râsîh'le ilgili bilgiler paylaşılıp Râsîh'e hayır dualar edildiği, içinde bulunduğu durumu/ruh halini anlatmak için gazelin bir beytine başvurulduğu, nazireler-şerhler yapıldığı görülmektedir.

6. Seçme Beyitler ve Gazeller Arasında Yer Verilmesi: Milyonlarca beyit arasından seçtikleri bazı beyitleri değişik başlıklar altında paylaşan kullanıcılar seçimleri arasında "üstüne" redifli gazelin beyitlerine de yer vermişlerdir.

7. Gazelin veya Beyitlerinin Paylaşılması: Bazı web sayfalarında sadece gazele yer verilmiş, gazelle ilgili herhangi bir açıklama veya yorum yapılmamıştır. Bir kısmı kişisel kullanıma açık web sayfaları, diğer kısmı da bilgi ve belge paylaşım siteleri olduğu görülen bu sitelerde yer verilen sayılara bakıldığında "üstüne" redifli gazelin bulunduğu sayfa binlerce defa ziyaret edilmiştir.

8. Gazelin veya Beyitlerinin Açıklanarak Verilmesi: İnternette Râsîh'in gazeli ile bu gazelin günümüz Türkçesiyle açıklamasına, uyarlamasına yahut bilinmeyen kelimelerine yer veren çok sayıda web sayfası vardır. Râsîh'in "Üstüne" Redifli Gazeli başlığı altında gazeli, açıklamasıyla veren bir web sayfasının 17.636.599 kişi tarafından ziyaret edilmiş olması, sadece bir site aracılığıyla sekiz sene gibi bir sürede gazelin bu kadar internet kullanıcılarına ulaşmış olmasını göstermesi bakımından dikkat çekmektedir.

9. Sözlüklerde veya Sözlük Maddelerinde Yer Verilmesi: Değişik başlıklar altında açılan maddelerin madde başı/tanım/yorum kısımlarında Râsîh'e ve "üstüne" redifli şiire yer verilmiştir.

10. Gazel, Tazmin Tanımına Örnek Verilmesi: Türkçe ve edebiyatla ilgili bilgilere yer veren bazı web sitelerinde edebiyat terimleri

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

açıklandıktan sonra örnek olarak “üstüne” redifli gazel veya bazı beyitleri verilmiştir.

11. Matbu Eserlerin Dijital Ortama Aktarılarak İnternette Kullanıma Açılması: Matbu eserlerin dijital ortama aktarılarak internette kullanıma açılmasıyla Râsîh’in meşhur gazeli de bu eserlerde geçtiği şekliyle internet ortamına yansımıştır.

12. Bilimsel Çalışmalarda Yer Verilmesi: Doğrudan Râsîh’in “üstüne” redifli gazelini konu edinen veya bu gazelin beyitlerine yer veren bildiri/makale olarak yayımlanmış bazı bilimsel çalışmalar da internet ortamına aktarılmıştır.

13. Ortaöğretimde Yazılı Sınavda Sorulması: Râsîh’in gazeli; teması, söz sanatları, nazım birimi ve nazım türü bakımından yazılı sınavında sorulmuş ve bu belge internette paylaşımına açılmıştır.

14. Bestelenip Seslendirilmesi ve Gazeli Seslendiren Sanatçılara Yer Verilmesi: Râsîh’in gazelinin internet ortamında bu kadar çok yer almasının önde gelen sebeplerinden biri de bu gazelin bestelenerek değişik sanatçılar tarafından seslendirilmiş olmasıdır. Bestelenen bu gazel kimi sitelerde sesli kimi sitelerde görüntülü kimi sitelerde ise sadece indirme linki vermek suretiyle paylaşılmıştır.

15. Gazel veya Râsîh’le İlgili Farklı Bilgiler Verilmesi: Râsîh mahlaslı birçok divan şairi olması nedeniyle “üstüne” redifli gazelin farklı Râsîh’lere isnat edilmesi internet ortamına da yansımıştır. “üstüne” redifli gazelin, Râsîh Dede veya Bürüngüzlü Abdullatif Efendi’ye ait olduğu düşünülerek gazelin altına onların isimlerinin yazıldığı web sayfalarının yanı sıra gazelin 17. yüzyılda yaşamış başka bir Râsîh’e ait olduğunu düşünenler de bulunmaktadır.

16. Arama Motorlarında Gösterilen Bazı Sitelere Ulaşılabilmesi: Arama motorlarında “üstüne” redifli gazelle ilgili arama yapıldığında bazı web sayfalarının adresleri çıkmakta, ancak bu web sayfalarına erişilememektedir.

Yukarıdaki başlıklar oluşturulurken içeriğinde “üstüne” redifli gazelle ilgili bilgiler bulunan web sayfalarının tamamına yer vermek hacmi çok fazla artırdığından, ilgili başlık hakkında fikir vermesi açısından bazı örnek sayfalar seçilmiş ve bu sayfalardaki maddelere en fazla ikişer kaynak gösterilmiştir.

Râsîh’in “üstüne” redifli gazeli; gazete, dergi ve haber sitelerinde konu etme, sosyal medyada/kişisel sitelerde paylaşma, forumlarda tartışma, seçme beyitler ve gazeller arasında yer verme, gazeli/beyitlerini açıklama, sözlüklerde yer verme, bilimsel çalışmalarda konu edinme, sınavda sorma, bestelenip seslendirme ve gazeli seslendiren sanatçılara yer verme gibi çeşitli şekillerde internet ortamına yansımıştır.

Gazeli açıklamasıyla birlikte paylaşılan web sayfalarının sadece gazelin paylaşıldığı web sayfalarına oranla kat kat fazla ziyaret edilmiş olması, bilgi verildiği ve anlayabileceği tarzda sunulduğu takdirde internet kullanıcılarının “üstüne” redifli gazele çok daha fazla ilgi göstereceğinin bir işareti kabul edilmektedir.

Hababam Sınıfı adlı TV filmindeki edebiyat öğretmeninin gazelle ilgili verdiği yanlış bilginin bazı internet kullanıcıları tarafından doğru kabul edilerek aynen alınıp paylaşılması ve özellikle sözlük sitelerinde bu hatanın yaygın bir şekilde devam etmesi “üstüne” redifli gazelin

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

internet ortamına yansımalarındaki dikkat çekici hususlardan biri olmuştur.

Gazele nazireler yapan, tahmisler yazan, kendini tanıtmak için gazelin bir beytini kullanan, ruh halini ifade etmek için gazelin bir beytine başvuran, kendine “nick name” olarak gazelin bir mısraını seçen, gazele veya bir beytine övgüler yağdıran, bu gazel sayesinde kitaplardan zevk almaya başladığını söyleyen kullanıcıların varlığı Râsih’in “üstüne” redifli gazelinin internet ortamında bulunduğu karşılığı göstermesi bakımından iyi birer örnek teşkil etmektedir.

Râsih’in “üstüne” redifli gazelinin ülkemizde yirmi yıl gibi kısa bir sürede yüzlerce web sitesinde milyonlarca kullanıcı tarafından okunması, beğenilmesi, paylaşılması; bu gazelin günümüze kadar gelen şöhretinin bundan böyle internet kullanıcıları sayesinde katlanarak artacağını ve kısa sürede çok daha fazla kişiye ulaşacağını göstermektedir.

İnternet kullanıcılarının “üstüne” redifli gazele gösterdikleri yoğun ilgi ve hayranlık Klasik Türk Şiiri ile ilgili çalışmaların internet ortamına taşınmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Klasik Türk Şiiri, İnternet Ortamı, Yansıma, Üstüne Redifli Gazel, Râsih

AN EXAMPLE ON THE REFLECTION OF CLASSICAL TURKISH POETRY ON THE INTERNET ENVIRONMENT: THE GHAZEL WITH “ÜSTÜNE” REDIF

STRUCTURED ABSTRACT

The Classical Turkish Literature, which includes the longest and the most extensive section of our history among literary periods, has managed to maintain its existence even after the ninth century during which it was thought to come to an end due to valuable literary masterpieces by the court poets. Court poets, who have the biggest share in this success, have presented such poems that have lost nothing from their value despite the passing centuries. The Ghazel with “üstüne” Redif¹, composed by Râsih Ahmed Bey from Balıkesir, is one of these valuable literary masterpieces.

Many nazire (parallel) have been written until today on the ghazel with “üstüne” redif which was first penned by Safi according to Pervane Bey and by Sultan Cem according to Nazmi from Edirne. Among these nazire, Râsih’s nazire, which was the most striking one and began to circulate even in the period it was written, has overshadowed dozens of parallels written by masters of ghazels such as Necati bey, Lami’i Çelebi and Baki. It was retrieved by Nedim and has been a highly-praised subject in the works of Yahya Kemal and Attila İlhan.

Increase in the quick access to information through internet, it’s becoming an effective medium of communication among the masses

¹The important fact about this ghazel is that its lines end with the word “üstüne.”

through information sharing as well as transporting the Classical Turkish Poetry to the internet environment laid the groundwork for this study.

While searching for the reflection of Râsîh's ghazel with "üstüne" redif on the internet environment, firstly websites on the internet platform were scanned with the help of search engines by entering keywords related to ghazel like "üstüne", "çeşm (eye)", and "Râsîh" and websites that include information/sharing in their contents related to ghazel with "üstüne" redif were identified. The analyzed sites were classified within themselves according to their approach to the ghazel and were dealt with under the following headings:

1. Writing Tahmis (adding three lines to each couplet of the poem and thus increasing the number of lines to five) and Nazire: the first reflection of ghazel with "üstüne" redif on the internet environment is that tahmis was written to this poem even today and this tahmis was shared in personal web-pages. The second is the nazire written by internet users about this ghazel. In these parallels that were seen to be written in different ways, some users made parallels to the entire ghazel and yet others made parallels to a couplet or a verse of it.

2. Mention of it in Newspapers, Magazines and News portals: Râsîh's ghazel with "üstüne" redif was either specifically mentioned or referred to as a part of a news item in some newspapers, magazines and news portals that stream online.

3. Sharing in Social Media: The presence of thousands of users, who shared a wide variety of things related to ghazel with "üstüne" redif such as sharing the ghazel completely or a part of it, adding comments to shares, defining oneself through Râsîh's verses, writing parallels to the ghazel, testing followers on the verses of the ghazel, and providing audio-visual links related to the ghazel even on Twitter which is used less than Facebook on whose use we became world leader among dozens of social media platforms, made it necessary to conduct a separate study on "Râsîh's Ghazel with 'Üstüne' Redif and Social Media."

4. Sharing and Commenting on it in Personal Sites: Internet users made sharing related to ghazel and expressed their feelings and opinions about verses in their personal websites.

5. Making it a Subject of Discussion / Sharing in Forums: It was seen that the ghazel was shared completely or in verses, request on correcting errors related to ghazel shared was made, citations from the articles related to the ghazel were being made, help was sought by asking questions, a reference from the ghazel in response to other party was provided at times, ghazel was found to be amazing and gratitude to those who shared it was expressed, comments or inferences on verses were being made, statements about the ghazel were carried out, information on Râsîh were shared and prayers for Râsîh were offered, references were made to one of Râsîh's verse and parallels/explanations were written in order to describe the state of mind.

6. Giving Place to it in Selected Verses and Ghazels: Users, who shared some selected verses out of millions under different headings, also gave a place to the verses of Râsîh in their selections.

7. Sharing the Ghazel or its Verses: The ghazel was given place in some websites, but no explanations or comments related to it

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

were being made. Ghazel with “üstüne” redif was seen to be read thousands of times when looking at the counters of these websites, some of which were open for personal use and others were sites for sharing information and documents.

8. Providing Explanations of the Ghazel or its Verses: There were numerous websites on the internet that were dedicated to giving place to Râsîh’s ghazel and its explanation, adaption or definition of its unknown words in today’s Turkish language. It is noteworthy in terms of showing that 17,636,599 people visited a website within a short period of eight years that provides the explanation of the ghazel under the heading of Râsîh’s ghazel with “üstüne” redif.

9. Mentioning it in Dictionaries and Dictionary Entries: Râsîh and the ghazel with “üstüne” redif were mentioned in title/definition/comment sections of entries launched under different headings.

10. Providing the Ghazel as an Example for Definition of Tazmin (Retrieval): The ghazel with “üstüne” redif or some of its verses were given as examples after explaining literary terms in some websites that provide information on Turkish and literature.

11. Transferring Printed Works into Digital Media and Sharing Them on the Internet: Râsîh’s famous ghazel was reflected on the internet platform by the way it was mentioned in printed works after transferring them into the digital platform and sharing them on the internet.

12. Referring it in Scientific Studies: Some scientific studies, which directly mentioned Râsîh’s ghazel with “üstüne” redif or some of its verses and were published as proceedings/articles, were also transferred into the internet environment.

13. Included in Exams at Secondary Schools: Râsîh’s ghazel was included in written exams in terms of its themes, figure of speech, versification, and type of its verse and this document was shared on the internet.

14. Setting the Ghazel to Music and Including Singers that vocalized it: One of the reasons why Râsîh’s ghazel was mentioned this much on the internet platform is that this ghazel was set to music and vocalized by different singers. This melodized ghazel was shared in some websites as audio, in some websites as video and yet in some websites with a download link.

15. Providing Different Information about the Ghazel or Râsîh: The ghazel with “üstüne” redif was attributed to different Râsîhs by the same name and this was also reflected on the internet environment since there were many divan poets with the pseudonym of Râsîh. The ghazel with “üstüne” redif was thought to have belonged to Râsîh Dede or Abdullatif Efendi from Bürüngüz and their names were written under this ghazel in some websites. In addition, there were also some people who thought that the ghazel belonged to another Râsîh who lived in the 17th century.

16. Inability to Reach Some Websites Appeared in Search Engines: Addresses of some websites appear when conducting a search on the ghazel with “üstüne” redif in search engines, but they are inaccessible.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

Since all of the websites that include information related to the ghazel with “üstüne” redif increase the volume too much in the content while forming above headings, some sample sites were chosen in order to give an idea about the related topic and maximum two sources were shown for the items in these websites.

Râsîh’s ghazel with “üstüne” redif is reflected on the internet environment in a variety of ways such as mentioning it in newspapers, magazines and news portals, sharing it in social media/personal websites, discussing it in forums, including it in selected verses and ghazels, explaining the ghazel/its verses, including it in dictionaries, providing entries for it in dictionaries, mentioning it in scientific studies, asking about it in exams, setting it to music and including the singers that vocalize the ghazel.

It can be accepted as an indication that internet users would show a lot more interest towards the ghazel with “üstüne” redif if information was provided and presented in a way that people would understand when considering the fact that websites which share the ghazel together with its explanation, were visited much more than websites which only shared the ghazel.

Considering the wrong information related to the ghazel that literature teacher had given in TV film called Hababam Sınıfı to be true, sharing it in exactly the same way and the continuation of this error widely particularly in dictionary sites had become one of the remarkable factors in the reflection of the ghazel with “üstüne” redif on the internet environment.

The presence of internet users, who write parallels to the ghazel, compose tahmis, use a verse of the ghazel in order to introduce himself/herself, use a verse of the ghazel to express his/her state of mind, select a verse of the ghazel as his/her “nick name,” praise the ghazel or its verses, and state that he/she began to take pleasure from books, constitute as a good example for showing the reaction that Râsîh’s ghazel with “üstüne” redif found on the internet environment.

Recitation, appreciation and sharing of Râsîh’s ghazel with “üstüne” redif by millions of users in hundreds of websites in our country within a short period of twenty years indicate that this ghazel will increase its present popularity exponentially from now onward thanks to internet users and will reach far too much people in a short period of time.

Intensive interest and admiration that internet users show for the ghazel with “üstüne” redif demonstrate the necessity of transferring studies on Classical Turkish Poetry into the internet environment.

Key Words: Classical Turkish Poetry, Internet Environment, Reflection, Ghazel with “Üstüne” Redif

GİRİŞ

Edebî dönemler arasında tarihimizin en uzun ve en kapsamlı kısmını ihtiva eden Klasik Türk Edebiyatı, divan şairlerinin ortaya koyduğu değerli eserler sayesinde sona erdiği kabul edilen on dokuzuncu asırdan sonra da varlığını devam ettirmeyi başarmıştır. Kanaatimizce bu başarıda en büyük pay, ortaya koydukları birbirinden değerli eserleriyle divan şairlerine aittir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

Kimi divan şairleri öyle şiirler ortaya koymuşlardır ki aradan asırlar geçmesine rağmen eserler değerlerinden hiçbir şey yitirmemiş, aksine, daha bir değer kazanmışlardır. Balıkesirli Râsih Ahmed Bey'in "üstüne" redifli gazeli de bu değerli eserlerden biridir.

Pervane Bey'e göre ilk defa Safî(öl. 890/1485-86) Edirneli Nazmî'ye göre ise Sultan Cem (öl. 900/1495) tarafından kaleme alınan "üstüne" redifli zemin gazele günümüze gelinceye dek birçok nazire yazılmıştır (Akkaya, 2007: 27-29). Bu nazireler arasında en çok dikkat çeken ve daha yazıldığı dönemde bile dilden dile dolaşmaya başlayan nazire ise Râsih'e aittir. Râsih'in naziresi, aralarında Necâfî Bey, Lâmi'î Çelebi ve Bâkî gibi üstatların gazellerinin de bulunduğu onlarca nazireyi gölgede bırakmış, Nedîm tarafından tazmin edilmiş, Yahya Kemal ve Attila İlhan gibi sanatçıların eserlerinde büyük bir övgüyle konu edilmiştir (Nedîm 1997, Beyatlı 2000, İlhan 2002, Akkaya 2007, Macit 2012).

Beğenilen şiirleri devrin büyüklerine sunma, meclislerde okuma, değişik şiir mecmualarında cem etme, müstensihler tarafından çoğaltma ve kulaktan kulağa aktarma yoluyla sonraki nesillere aktarma görevi matbaanın yaygınlaşmasıyla birlikte matbu eserlere devredilmiştir. Matbu eserler vasıtasıyla daha çok okuyucuya ulaşan bu şiirler, etki alanını genişleterek kalıcılığa bir adım daha yaklaşmışlardır.

12 Nisan 1993'te ülkemize gelen internet (<http://www.internetarsivi.metu.edu.tr/tarihce.php>) hızla gelişme kaydetmiş, 2014 yılında 35 milyonun üzerinde internet kullanıcılarına ulaşmış ve bu kullanıcılar sayesinde Türkiye sosyal medya kullanımında dünya ikinciliğine (<http://www.ntv.com.tr/arsiv/id/25477971/>) yükselmiştir.

Bilişim teknolojilerindeki gelişmelerin bir sonucu olarak internetin bilgiye erişim hızını artırması, bilgi paylaşımı yoluyla geniş kitleler arasında etkili bir iletişim ortamı haline gelmesi ve Klasik Türk Şiirinin de internet ortamına taşınması (Yazar 2007: 584), bu çalışmanın konusunun belirlenmesine zemin hazırlamıştır.

Bu çalışmaya konu olan Râsih'in "üstüne" redifli gazelinin internet ortamına yansımaları araştırılırken ilk olarak arama motorları yardımıyla "üstüne", "çeşm", "Râsih" gibi gazelle ilgili anahtar kelimeler girilerek internet ortamındaki web sayfaları tarandı. İçeriğinde "üstüne" redifli gazelle ilgili bilgi/paylaşım bulunan web sayfaları tespit edilerek her bir sayfa incelendi. İncelenen sayfalar gazelle ilgili yaklaşımına göre kendi içlerinde sınıflandırılarak gruplara ayrıldı.

Alt başlıklarda, o grubu oluşturan web sayfalarındaki bilgi ve paylaşımların tamamına yer vermek hacmi çok fazla artıracığından alt başlıkla ilgili fikir verebilecek bazı örnek sayfalarla iktifa edildi. Mezkûr sebepten dolayı, aynı içeriğe sahip birçok kaynak olmasına rağmen bir veya iki kaynakla yetinildi.

Râsih'in "üstüne" redifli gazelinin internet ortamındaki yansımaları on altı başlık altında toplanarak örnek web sayfalarından hareketle aşağıda maddeler halinde incelenmiştir.

1. Tahmis ve Nazire Yazılması

"üstüne" redifli gazelin internet ortamındaki yansımalarından ilki, günümüzde dahi bu şiire tahmis yazılması ve bu tahminin kişisel web sayfasında paylaşılıyor olmasıdır. Cahit Öney'in imâle, med gibi aruz olaylarını ünlüler vasıtasıyla gösterdiği tahmisi aşağıdadır:

*Hüsn-i ânın kahr eder hayrâaan hayrân üstüne;
Can fedâdır.. eyle sen fermâaan fermân üstüne!
Va'd edersin bunca dem hüsrâaan hüsrân üstüne;
"Süzme çeşmin; gelmesin müjgâaan müjgân üstüne;
Urma zahm-ii sînemee peykâaan peykân üstüne!.."*

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

*Beklerim mutlak cevâbın.. zarfına yazdım: BEDUH!..
Gönlümün sultânıdır; gönlün nasibii deşt ü kûh!..
Haste-û hicrân-ı yârim.. merhem olsun ol semûh..
“Rîze-ii elmâs eker her açtığı zahmee o şûh;
Lûtfu vâd olsun.. eder ihsâaan ihsân üstüne!..”*

*Vuslatın her ânı hazdır.. eyliyor yıllar mürûr..
Dil kulundur.. bin defâ affeylesen eyler kusûr;
Şevk-i cânân olmayınca her taraf zindân olur!..
“Dilde gam var.. şimdilik lûtfeyle gelmee ey sürûr;
Oolamaz bir hânedee mihmâaan mihmân üstüne!..”*

*Vermesin Rabbim zevâl.. dâim duâ et, Devlete;
Yâaar!.. derken n'eyleyim mahkûm edildik uzlete!..
Derd-i hicrandan bunaldık, tâlib olduk rihlete;
“Yâaardan mehcûr iken düşdük diyâr-ı gurbete;
Deehr gösterdi yine hicrâaan hicran üstüne!..”*

*Bildiğim; Cahit; senin ömrün serâpâ fırtına!..
Kurtuluş yok.. bence, paslanmış kılıf sığmaz kına!..
On yılaa mahkûm edip, yurdun sürerken şarkına;
“Hem mey içmez, hem güzel sevmez demişler hakkına,
Eylemişler Râsîh'ee bühtâaan bühtan üstüne!..”*

(<http://www.cahitoney.com/2013/07/03/siirlerim/musammatlar>)

Râsîh'in “üstüne” redifli gazelinin internet ortamındaki yansımalarının ikincisi, internet kullanıcıları tarafından bu gazele yapılan nazirelerdir. Farklı biçimlerde yapıldığı gözlenen bu nazirelerde *Başrahîp Ve Şürekası*, *Aydil Erol* gibi kimi kullanıcılar gazelin tamamına nazire yaparken kimileri de bir beytine ya da bir mısraına nazire yapmıştır.

Gazelin tamamına yapılan ilk nazire www.ortakantin.com sitesindeki *Rasîh'in Gazeline Nazire Gazel* konulu forumda paylaşılmıştır. *Başrahîp Ve Şürekası*'nın *Yoksul* mahlasıyla yazdığı, forum kullanıcıları tarafından da oldukça beğenilen nazire şöyledir:

*Sözü Rasîh söyledi hem de güzel söyledi
Ben desem olmaz m'ola sühan sühan üstüne*

*Varsam o cilve-kare söylesem sözlerimi
Barud atmak misali ateş-feşan üstüne*

*İki kafir sanasın çeşmin can alır, öyle
Azrail bile gelmez bir müselman üstüne*

*Dedi olmaya bu aşk vuslatın imkanı yok
Sıraladı hepsin noksan noksan üstüne*

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

*Davet eylese beni mey-güsari olmak için
Leb-be-leb gelsek olur mestan mestan üstüne*

*Hem nükte-şinas Yoksul hem güzel sevmeye pir
Etseler kafi değil unvan ünvan üstüne* (<http://www.ortakantin.com/forum/36093-rasih-in-gazeline-nazire-gazel>)

Gazelin tamamına yapılan ikinci nazire Ufuk Ötesi gazetesinin Bamteli köşesinde yayınlanmıştır. Aydil Erol'un doğrudan bir kişiyi hedef alan hicviye niteliğindeki naziresinin tamamı kişilik hakları gereğince buraya alınamamıştır. Râsîh'in ruhundan özür dilenerek başlanan ve İrecep-nâme adı verilen bu nazireden bazı beyitler aşağıda verilmiştir:

.....
*Duydum ki sormaktaymış: "Acep turşudan sonra
İçmek câiz olur mu ayrân ayrân üstüne?.."*

*Ayrılık ağır şeydir, dayanamaz her kişi
Gönülde eğleşmesin hicrân hicrân üstüne*

*Ağırlamak kolay mı, pahalılık kavurur
Bir hâneye gelmesin mihmân mihmân üstüne*
(http://www.ufukotesi.com/yazigoster.asp?yazi_no=20060915)

Râsîh'in *Hem mey içmez, hem güzel sevmez demişler hakkına / Eylemişler Rasih'e, bühtan bühtan üstüne* beytine yapılan nazire Akif Beki'nin *Hey Gidi Rasih Efendi!* başlıklı yazısında görülmektedir. <http://www.haksozhaber.net/hey-gidi-rasih-efendi-13131yy.htm>, <http://www.nurforum.org/forum/index.php?topic=37677.0> gibi sitelerde de yer verilen bu köşe yazısında yazar güncel gelişmeleri değerlendirirken "Hazreti dinlerken, divan edebiyatının unutulmaz mısraları döküldü ağızımdan. 'Hey gidi Rasih Efendi' dedim, gayri ihtiyari. 'Hem mey içmez, hem güzel sevmez demişler hakkına, Eylemişler Rasih'e, bühtan bühtan üstüne.'" der ve düşüncelerini dile getirdikten sonra "Muhalefete hiç akıl vermez, asla meyletmez demişler hakkımda, Eylemişler bana da, bühtan bühtan üstüne." beytiyle yazısına son verir (http://www.radikal.com.tr/yazarlar/akif_beki/hey_gidi_rasih_efendi-963944).

"üstüne" redifli gazelin tek bir mısraına yapılan nazireyi www.muhammedikul.com sitesinde görmek mümkündür. Gazel bu sitede açıklamasıyla birlikte paylaşıldıktan sonra gelen yorumlar içinde *kulihvani* isimli kullanıcının "kirpik kirpik üstüne" redifiyle oluşturduğu dörtlükler günümüz internet kullanıcılarının nazire anlayışı hakkında bir fikir vermesi bakımından dikkate şayandır. Büyük-küçük harf kullanımında farklı bir yol seçen kullanıcının naziresi aşağıdadır:

Yâ HaYYYY!.. (cc)

*Nazlı YâRin Restine Hayy!
Hayy Meczublar Mestine Hayy!
GÖZümden İÇim Kaynadı
Kirpik Kirpik Üstüne Hayy!..*

*SeR-HoŞum Ağ-YâR Duyamam
YâR Öptü Yüzüm yUyamam
Uykusuzum UyUyamam*

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

Kirpik Kirpik Üstüne Hayy!..

*EYYuB-un Nakışı sAKLı
İsÂ –nın Akışı sAKLı
MeRyEM-in BAKışı sAKLı
Kirpik Kirpik Üstüne Hayy!..*

*DIŞında Yeşil Bağlarım
İÇ-imde Yanar Dağlarım
Yaş Döker Gizli Ağlarım
Kirpik Kirpik Üstüne Hayy!..*

*gÖZBeBe-ğim KûN Kuyumu
FİŞKIRTım DELİ DUYU mu
SîN-emden ACI SU-yumu
Kirpik Kirpik Üstüne Hayy!..*

*YâR YüZüne DALdı gÖZÜm
SeYRin SeLe SALdı gÖZÜm
Yeşil AL-EV Aldı gÖZÜm
Kirpik Kirpik Üstüne Hayy!..*

*Kul İhvanî Hâlde Hazır
Hazırında OL-AN Hızır
Hızır BUL-AN Her AN Huzur
Kirpik Kirpik Üstüne Hayy!..* (<http://www.muhammedikul.com/showthread.php?98-KiRpiK-KiRpiK-uSTune>, <http://www.muhammedikul.com/archive/index.php/t-98.html>)

2. Gazete, Dergi ve Haber Sitelerinde Yer Verilmesi

Râsih'in "üstüne" redifli gazeli internet üzerinden yayın yapan bazı gazete, dergi, haber sitelerinde ya bizzat haber olmuş ya da haberin içinde konu edilmiştir. Köşe yazısı, söyleşi, program, etkinlik, duyuru, haber vb şekillerde bahsi geçen bu anlatımlar hakkında bir fikir vermesi açısından aşağıda birkaç örnek verilmektedir:

a. İlk örneğimiz İskender Pala'nın *Gönül Yarasına Ok Üstüne Ok* başlıklı köşe yazısıdır. Konusunu tamamen Râsih'in "üstüne" redifli gazeline ayırdığı bu köşe yazısında yazar;

"Bir şair düşünün, bir tek gazeliyle bütün edebiyat tarihlerinde, bütün antolojilerde adı anılmış, o gazeli yüzyıllar boyunca sayısız insan tarafından ezberlenmiş, pek çok şairin gıpta ve övgüsünü almış, benzerleri yazılmış, ama ne evvelkilerden, ne de sonrakilerden onu geçebilen olmuş bulunsun. Bahsettiğimiz şiiir ki, -hani Allah korusun- Türk milletinin bütün şiiir kitapları yansa, bütün şairleri unutulsa, yine de bir zamanlar çok muhteşem bir edebiyat yaratmış olduğuna, tek başına delil olarak yetecek manzumelerden biridir. ... Tezkire ve şiiir mecmualarında Rasih'in bu ünlü şiiirine 37 şair tarafından yazılmış 45 benzer şiiir kayıtlıdır. ... Bunların hepsi birbirine nazire olup Rasih'in dizeleri kendisinden öncekileri aşmış, kendinden sonrakiler tarafından ise hiç aşılamamıştır... Hezâr gıpta sana, nur içinde yat Rasih Efendi!..." (http://www.zaman.com.tr/iskander-pala/newsDetail_openPrintPage.action?newsId=609843)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

sözleriyle Râsih ile gazelinin edebiyatımızdaki yeri ve etkilerini etraflı bir biçimde ortaya koymaktadır. Pala'nın bu yazısı <http://leylimecnun.blogcu.com/divan-siirinden-mustesna-beyitler/3005371>, http://www.tahapinar.com/g1_index.asp?ID=833&goster=1&offset=70 gibi birçok internet sitesinde farklı şekillerde alıntılanarak yayınlanmıştır.

b. www.gazetekucukcekmece.com sitesinde yer alan *İskender Pala Divan Şairi Rasih'i Anlattı* başlıklı haberde *Şiirin Has Bahçesi* adıyla bir etkinlik kapsamında 2011 yılında (<http://www.cennetkultursanat.com/EBrosur/b/kultur-sanat-subat-2011.pdf>) Küçükçekmecelilerle bir araya gelen yazarın söyleşisinde, 18.yy divan şairi Râsih'i ve şiir anlayışını katılımcılarla paylaştığına değinildikten sonra *Rasih ve Şiir Anlayışı* adlı bölümde şu bilgiler verilmektedir:

“Ünlü tarihçi 18.yy Divan Şairi Rasih'in kendinden sonraki birçok şaire örnek teşkil ettiğini dile getirerek söyleşisine başladı. Pala, Rasih'in “Süzme çeşmün gelmesün, müjgan müjgan üstüne” sözleriyle başlayan gazelini günümüz Türkçesine çevirerek, bu şiirin şairin dönemine damga vurduğunu dile getirdi.

Rasih'in bu gazelinin benzerinin, 47 şair tarafından yazılmasına rağmen hiçbir şairin başarılı olamadığına dikkat çeken Pala, programında Yahya Kemal Beyatlı, Attila İlhan gibi şairlerin şiir hakkındaki görüşlerine de yer verdi.” (<http://www.gazetekucukcekmece.com/kucukcekmece/iskender-pala-divan-sairi-rasihi-anlatti-h3377.html>).

c. *Prof. Dr. İskender Pala ile Şiir Üzerine Hasbihal* başlığı altında Edebiyat Ufku dergisinde yer alan bir söyleşide, divan şiirinde musikiyle ilgili bir soru yöneltilen yazar, bu soruya cevaben Râsih'in gazelini okur ve

“Şimdi birisi bu gazeli okurken, hiçbir kelimesini anlamasa bile buradaki ahengi mutlaka sezer. Musikinin arkasındaki söyleyiş de güzel ise söyleyişin arkasındaki derin mana içinde bizi zengin bir dünya bekliyor demektir. Kelimelerin ahengi, kelimelerin ritmi yani bu ahenk ve ritmi uyandıran hayaller, hayallere takılan bazı hasret, bazı ümit, sevinç ve kederler bütün bunlar hiçbir kaideye bağlı değil üstelik ve hiçbir kaide içinde olmadığı halde belirli oranlarda bir araya gelerek sizin kulaklarınıza çarpıyor ve kulaklarınıza çarptıktan sonra sadece ses olarak size bir lezzet veriyor. Bir de bunun arkasından şekli geçiyor, manaya ruha iniyor ve manasıyla ikinci defa mest ediyor.” (<http://edebiyatufku.net/prof-dr-iskender-pala-ile-siir-uzerine-hasbihal/>).

diyerek cevap verir.

d. Asu Maro, www.milliyet.com.tr sitesindeki köşesinde, seyrettiği Meksika Sınırı adlı programdaki konuk milletvekilinin söyleşi sırasında Râsih'in “üstüne” redifli gazelini okumasını, *Zekânın Zekâtı* başlıklı yazısının *Bühtan bühtan üstüne...adlı* kısmında ele almıştır (<http://www.milliyet.com.tr/-/asu-mar0/cafe/yazardetay/23.12.2008/1031379/default.htm>). Asu Maro'nun bu köşe yazısının başka bir haber sitesinde, *Beyaz'ı Bırakıp Meksika Sınırına Koştular* başlığı altında haberleştirilmesiyle Râsih'in gazeli bir kez daha anılmış olmaktadır (<http://www.haber7.com/medya/haber/367339-beyazi-birakip-meksika-sinirina-kostular>).

e. www.urfahizmet.com haber sitesinde yer alan *Bedih Yoluk* başlıklı köşe yazısında Fuat Rastgeldi, Kazancı Bedih Usta lakabıyla tanınan sanatçı ile söyleşiye giderken yanında Fuzûlî'nin bir gazeliyle Râsih'in “üstüne” redifli gazelini de götürdüğünü, ancak ustanın bunları ezbere bildiğini ve hatasız okuduğunu kendisinin de böyle bir ustaya o iki gazeli götürmekle ne büyük bir hata yaptığını itiraf edip kendisinden özür dilediğini aktarmaktadır (http://www.urfahizmet.com/yazarlar/kose_yazilari/fuat_rastgeldi/2222).

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

f. Alternatif bir medya kanalı olarak kendini tanımlayan www.gencalgi.com sitesinde yayınlanan *Haddeden Geçmiş Nezaket: Şiir Vasıtasıyla Eski Kültürü Anlamaya Çalışmak* adlı yazıda Metin Yetkin, eski kültürü anlamak için eski şiiri anlamak gerektiğini, bu yüzden eski kültürün inceliği hakkında fikir verebilmek amacıyla üç beyit şerh edeceğini söyler ve Nedîm ile Bâkî'ye ait birer beyitten sonra Râsîh'in matlamı şerh eder (<http://www.gencalgi.com/2014/09/haddeden-gecmis-nezaket-siir-vastasyila.html>).

g. Ahmet İğdi, geçmiş ve günümüz insani değerlerini karşılaştırdığı *Ağlamanın Şerefi, Gülmenin Haysiyeti* adlı yazısında bir yandan “*Gelenekte insan duygulanımları bir bütünlük içinde yaşanır. Şairin ‘Dilde gâm var şimdilik lütfeyle gelme ey sürür / Olamaz bir hânedeki mihmân mihmân üstüne’ ... diyerek dile getirdiği durumu yaşarlardı.*” tespitinde bulunurken diğer yandan “*Bu şiir 17. asır divan şairlerinden Râsîh’in ‘Süzme çeşmin gelmesin müjgân müjgân üstüne’ ... diye başlayan meşhur gazelinden alınmıştır. Hababam sınıfı ile büyüyen bir neslin zihin haritasında bu ilk mısra bir alay konusu olarak kaldı. Yazık oldu, Râsîh’e de gazele de bir nesle de.*” sözleriyle günümüze ait değerlendirmelerini ortaya koyar (<http://gencdergisi.com/750-aglamanin-serefi-gulmenin-haysiyeti.html>).

h. Aydın Başar, www.dunyabizim.com adresinde yayınlanan *Konuşa Konuşa* adlı mülakatında konuşana “Dili kullanma adabı nerede öğrenilir?” sorusunu yöneltir. Bunun üzerine konuk Ali Nar: “*Çok eski bir zamanda bir arkadaşımızın evine gitmiştim. Ev böyle avlusu olan geniş bir evdi. Orada birçok misafirler de vardı. Bir adam şu şiiri okuyordu.*” diyerek meşhur gazeli söyler. Ardından “*Bu şiiri yazan Rasih şiirin zirvelerinde dolaşan belli şairlerden bir tanesidiyeceğim o ki eskiden böyle şiirlerin okunduğu meclisler olurdu; şimdi böyle bir meclis bulamazsınız.*” diyerek bir taraftan Râsîh'in büyüklüğünü yâd ederken diğer taraftan böyle şiirlerin okunduğu meclisleri artık bulamamanın verdiği hüznü ortaya koyar (<http://dunyabizim.com/?aType=haberYazdir&ArticleID=8629&tip=haber>).

i. Haber siteleriyle ilgili son örneğimiz Mehmed Şevki Eygi'ye aittir. Yazarın *Liseli Müslüman Gençlere Mesajlar* başlıklı köşe yazısında gençlere verdiği tavsiyelerden biri de “*Üniversiteyi bitirdiğiniz zaman, en az yüz hikemî ve edebî beyit hafızanızda olsun. (Meselâ: Dilde gam var şimdilik lütfeyle gelme ey sürür / Olamaz bir hânedeki mihman mihman üstüne... (Râsîh))*”tir (http://www.milligazete.com.tr/koseyazisi/Bir_Mirac_Kandili_Kutlamasi/20148#.VF5tqDSsWS0). Divan şiirindeki milyonlarca belki milyarlarca beyit arasından yazarın Râsîh'in gazelinden bir beyti örnek olarak vermesi, “üstüne” redifli gazelin günümüzde bulunduğu karşılığı göstermesi bakımından dikkate şayandır.

3. Sosyal Medyada Paylaşımlar Yapılması

Ortaya koyduğu yeni iletişim ortamı, sağladığı imkânlar ve erişim kolaylığı gibi özellikleriyle (Vural-Bat 2010: 3348-3373) bugün Türkiye’de on milyonlarca kullanıcıya ulaşan “Facebook (%93), Twitter (%72), Google+ (%70) ve LinkedIn (%33)”² (<http://www.dijitalajanslar.com/internet-ve-sosyal-medya-kullanici-istatistikleri-2014/>) gibi sosyal medya sitelerinde, Râsîh'in “üstüne” redifli gazelinin birçok yansıması görülmektedir.

Onlarca sosyal medya platformu arasında kullanımında dünya lideri (<http://www.ntv.com.tr/arsiv/id/25477971/>) olduğumuz ancak ülkemizde Facebook’tan daha az kullanılan Twitter’da bile gazeli veya bir parçasını paylaşmak (<http://tweettunnel.com/rasiaslanturk>, <http://sosyalmedyada.net/DBBykdag-Twitter.html>), paylaşımlara yorumda bulunmak (<https://twitter.com/TesbihliAbi/status/405447656740114432>,

² Parantez içinde verilen yüzdeler dilimler adı geçen sitelerin Türkiye’deki kullanım oranlarını göstermektedir.

<https://twitter.com/akifyesilyurt/status/398861768208158720/photo/1>), kendini Râsih'in beyitleriyle tanımlamak (<https://twitter.com/rasihozturk>, <http://twtrland.com/profile/RasihOzturk>), gazele nazireler yazmak (<https://twitter.com/elifnuray/status/402836791469686785>, <https://twitter.com/gnlunv/status/366640942050058243>), takipçilerini gazelin mısraları üzerinden imtihan etmek (<https://twitter.com/TesbihliAbi/status/405447656740114432>), gazelle ilgili sesli-görüntülü linkler vermek (<https://twitter.com/sehriyaran/status/286459273662316544>) gibi "üstüne" redifli gazelle ilgili çok çeşitli paylaşımlarda bulunan binlerce kullanıcının (<https://twitter.com/search?f=realtime&q=s%C3%BCzme%20%C3%A7e%C5%9Fmin%20gelmesi> n&src=typd, <https://twitter.com/search?q=dilde%20gam%20var%20&src=typd>) varlığı "Râsih'in 'Üstüne' Redifli Gazeli ve Sosyal Medya" konulu ayrı bir çalışma yapmayı zorunlu kılmaktadır. Bununla birlikte Râsih'in sosyal medyadaki yansımaları hakkında bir fikir vermesi açısından aşağıda iki örnek verilmektedir.

a. *turk_aysenur* adlı Instagram kullanıcısı Yahya Kemal'in *Râsih'in Matla'ı* başlıklı makalesinin bulunduğu sayfanın (Beyatlı 2000: 59) fotoğrafını Instagram hesabında paylaştıktan sonra gazelin ilk beytiyle ilgili şu yorumu yapmaktadır: "*Okuduğum kitap Osmanlıca dersine ait olmadığı halde her bölümünden böyle güzel beyitler süzülüyor. Hele buradaki beyit o kadar güzel ki ne siz sorun ne de ben anlatayım. Asıl anlatmak istediğim zorla okumaya başladığım bir kitaptan bu beyitler sayesinde zevk almaya başladım. O zaman ne mutlu bana.*" (<http://websta.me/tag/rasih>). Bu paylaşım Râsih'in gazelinin genç bir internet kullanıcısı üzerindeki etkisini göstermesi ve "üstüne" redifli gazelin klasik Türk edebiyatına ilgi uyandırması bakımından en dikkat çekici örneklerden birini teşkil etmektedir.

b. *Akif Yeşilyurt*'un Twitter adresinden paylaştığı "*Dilde gam var şimdilik lutfeyle gelme ey sürür, olmaz bir hanede mihman mihman üstüne...*" beytine gelen yorumlar arasında *TheLionKing* adlı kullanıcının "*râsih'in adab-ı muaşeret ve terbiye üzerine iki kitabı vardır. lakin kaderin garip tecellisi Rifat İlgaz, hababam sınıfı'nda "eski"ye giydireceğim derken en çok da rasih'e terbiyesizlik eder. Ah osmanlı düşmanlığı adına divan edb'na düşman olanlar ah*" (<https://twitter.com/akifyesilyurt/status/398861768208158720/photo/1>) şeklindeki yorumu dikkat çekmektedir.

4. Kişisel Sitelerde Paylaşılması, Yorumlanması

İnternet kullanıcıları, kişisel web sayfalarında bir taraftan gazelle ilgili paylaşım yaparken diğer taraftan bazı beyitlerle ilgili duygu ve düşüncelerini dile getirmişlerdir. Râsih'in günümüzdeki yerini internet ortamı aracılığıyla gösteren paylaşımlardan bazıları şöyledir:

a. *Kâni Çınar*, kişisel web sayfasında paylaştığı *Süzme Çeşmin Gelmeseün Müjgân Müjgân Üstüne* başlıklı yazısında,

"Gün akşama dönerken şiir ses verir. Çok uzaklardan, asırlar öncesinden kopup gelir şiir, dizinin dibine kıvrılır, mahcup, mümbit gözlerine bakar, durur. Bu öyle bir şiirdir ki Nedim'e sermest olur. Üstüne dökülen güllerin kaftıyesine mest olur, Rasih'e kocaman bir yürek açar. Rasih kimdir, nicedir, Nedim'in hayranlığını kazanmış şair nasıldır, çoğu muamma. Bir gazel yeter mi koca Divan edebiyatında boy göstermek için? Bir beyt bile kâfi derler. Şöyle buyurur Üstad Yahya Kemal:

*Bir tek gazel bıraksa yeter bir gazel-serâ
Her beyti olmalı ancak beytü'l-gazel gibi*

Bir gazel bile şairinin unutulmaması için yeterlidir. Ama o gazelin her beytinin beytü'l-gazel gibi, yani gazelin en güzel beyti gibi anlam ve ahenk bütünlüğü açısından mükemmel olması gerekir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

Var mı böyle bir gazel?

18. asırda Balıkesir taraflarından akar gelir bu şiir. Okuyan bir daha okur; duyan, tekrar duymak ister. Bilen, döner döner tad alır her okuyuşunda. Gören, daima görmek ister...” (<http://www.kanicinar.com/?p=3165>).

sözleriyle gazele olan hayranlığını dile getirmektedir.

b. *Hayati İnanç* kişisel web sayfasında *Hayâller ve Ramazan* başlıklı yazısında hayal zenginliğini anlatırken Râsih’in *Dilde gam var şimdilik lutf eyle gelme ey sürür / Olamaz bir hânede mihmân mihmân üstüne* beytini verdikten sonra bu beyitlerdeki hayal zenginliğinin nerelerde olduğunu sormaktadır (<http://www.hayatiinanc.com/?p=49>).

c. *Mesut Selek* adlı blog yazarı aşka dair düşüncelerini ele aldığı *Âşika Bağdat Sorulmaz* başlıklı günlüğünde “Tanrım *bu ne teşbih ?.. Bu ne belâgât!.. Yaşamak budur işte!..*” (<http://www.blogmilliyet.com/-sika-bagdat-sorulmaz--/Blog/?BlogNo=479506>) sözleriyle Râsih’in matla beytine olan hayranlığını ortaya koymaktadır.

5. Forumlarda Tartışma Konusu / Paylaşım Yapılması

Kullanıcıların farklı kullanıcılarla iletişim kurma ve kişisel düşüncelerini tartışma/paylaşma ortamı bulduğu birçok forum bulunmaktadır. “üstüne” redifli gazelin forumlardaki yansımalarına bakıldığında üyeler tarafından

– Gazelin (<http://www.egitimhane.com/klavyemden-tasanlar-k132673-4350.html>, <http://ilgiliforum.com/rasih-der-ki-t4797.0.html>) veya bir beytinin (<http://www.muhteva.com/dilde-gam-var-simdilik-lutfeyle-gelme-ey-surur-olamaz-bir-hanede-mihman-mihman-ustune-t266626.html>) paylaşıldığı,

– Paylaşılan gazelle ilgili hataların düzeltilmesinin istendiği (<http://ilgiliforum.com/rasih-der-ki-t4797.0.html>),

– Gazelle ilgili yazılardan alıntılar yapıldığı (<http://www.umutfmforum.com/gule-dair-iskender-pala-t9769.0.html>;wap2=, https://groups.google.com/forum/#!msg/keag/QQ_9yH6FQ_I/dIES_Cu4Z7wJ),

– Gazelle ilgili sorular sorup yardım istendiği (http://forum.donanimhaber.com/m_22319764/tm.htm),

– Yeri geldiğinde karşı tarafa cevap olarak gazelden bir beytin örnek olarak verildiği (<http://www.hukuki.net/archive/index.php?t-9577.html>),

– Gazelin fevkalade bulunduğu (<http://forum.memurlar.net/konu/388576/>),

– Paylaşanlara teşekkür edildiği (<http://www.antoloji.com/gazel-134-siiri/>, http://www.antoloji.com/siir/siir/gunun_siiri.asp?year=2013&month=2&day=8),

– “*tek şiirini de 'sevda-gurbet ve bir derin hicranın' tesiriyle yazmak zorunda kalmış olmalı...*” gibi beyitler üzerine yorum yapıldığı / çıkarımda bulunduğu (<http://forum.xn--edebiyatgretmeni-twb.net/ah-minel-ask-t1362.0.html>;new, http://www.antoloji.com/siir/siir/gunun_siiri.asp?year=2013&month=2&day=8),

– Gazelle ilgili açıklamalar yapıldığı (<http://www.dostyakasi.com/guzel-sozler/15466-guzel-beyitler-ozlu-sozler-ustalardan-vecizeler-2.html>, <http://www.nurforum.org/forum/index.php?topic=49106.0>),

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

- Râsîh'le ilgili bilgiler paylaşılp Râsîh'e hayır dualar edildiği (http://www.antoloji.com/siir/siir/gunun_siiri.asp?year=2013&month=2&day=8, <http://www.antoloji.com/gazel-134-siiri/>),
- Yahya Kemal'in “*Bir tek gazel bıraksa yeter bir gazel-serâ / Her beyti olmalı ancak beytül-gazel gibi*”, bercestesini bu gazel üzerine yazdığının düşünülmesi (<http://forum.memurlar.net/konu/388576/>),
- İçinde bulunduğu durumu / ruh halini anlatmak için Râsîh'in bir beytine başvurduğu (<http://www.kunfeyekun.org/forum/kf/bugun-icinde-bulundugunuz-hali-anlatan-soz.28081/page-7>),
- Nazireler yapıldığı (<http://www.muhammedikul.com/archive/index.php/t-98.html>),
- *mest eden dizeler* başlığı açıp seçtiği beyitler arasında gazelin matla beytine yer verip “...*mısraları ile başlayan ölümsüz gazeli sayesinde ölümsüz olmayı başarmıştır. Rasih üstad burada, “gözlerini sürme kirpik kirpik üstüne gelmesin, yüreğimin yarasına ok üstüne ok vurma” demektedir.*” (<http://www.frmtr.com/edebiyat/3920999-mest-eden-dizeler.html>) şeklinde şerhler yapıldığı,
- *Fasl-ı Âşık u Mâşuk* başlığı altında matla beyti şerh edildikten sonra âşık-maşûk arasındaki bakışmanın önemini anlatıldığı (<http://www.nurforum.org/forum/index.php?topic=49106.0>) gibi örnekler görülmektedir.

Yukarıda verilen örnekler dışında *Forum çökse ve tüm database silinse. Yeni nickiniz ne olurdu?* başlıklı bir konuda *theexciting* adlı kullanıcının bu soruya karşılık, kendine nick olarak “*süzme ruhunu payidarın, müjgaan müjgaan üstüne*”yi (<http://www.frmtr.com/off-topik/4875540-forum-cokse-ve-tum-database-silinse-yeni-nickiniz-ne-olurdu.html>) seçeceğini söylemesi, hem beyte verilen değeri hem de beytin kullanıcının elinde aldığı şekli göstermesi bakımından dikkat çekmektedir.

Bikaç Beyit ve Açıklaması başlığı altında aralarında Râsîh'in matla beytinin de olduğu üç beyti beğenen internet kullanıcılarının sayfa ilk³ ziyaretimizde 7.025, ikinci⁴ ziyaretimizde ise 7.497 kişiye ulaşmış olması (<http://forum.geyikmerkezi.com/felsefe-ve-edebiyat/56496-bikac-beyit-ve-aciklamasi.html>), yine aynı şekilde seçilen beş beyitten birinin Râsîh'e ait olduğu *Örnek Beyitler, Beyit Örnekleri* konusunun 327.353 kişi tarafından beğenilmiş olması (<http://www.forumdaz.com/konu/ornek-beyitler-beyit-ornekleri.70031/>) forumlardaki bu paylaşımların etki alanı ve forumlardaki kullanıcıların “üstüne” redifli gazele bakış açıları hakkında bir fikir oluşmasına katkı sağlamaktadır.

Forumlarda dikkat çeken unsurlardan biri de yurtdışından da gazelle ilgili yorumlar yapılmış olmasıdır. *Nazim Nasraddinov* adlı kullanıcı “*Azərbaycanda, çox təəssüf ki, bu dahi söz və fikir ustasını yaxşı tanımırılar. Hətta onun bir şeirini orta məktəb dərslində Tofiq Fikrətin adına çıxıblar...*” sözleriyle bir taraftan Râsîh'e olan hayranlığını dile getirirken diğer taraftan bu büyük şairin Azərbaycan'da yeterince tanınmamış olmasından yakınmaktadır (<http://www.osmanlimedeniyeti.com/Bilgi/Ras%C4%B1h>, <http://www.osmanlimedeniyeti.com/Bilgi/Tazmin>).

³ (ET: 11.11.2014).

⁴ (ET: 20.01.2015).

6. Seçme Beyitler ve Gazeller Arasında Yer Verilmesi

Milyonlarca beyit arasından seçtikleri bazı beyitleri *40 Beyit* (<http://www.edebiyatsahnesi.com/40-beyit/>), *Seçmeler* (<http://ficusginseng.tumblr.com/post/30617250291/dilde-gam-var-simdilik-lutfeyle-gelme-ey-surur>), *Birkaç Beyit ve Açıklaması* (<http://forum.geyikmerkezi.com/felsefe-ve-edebiyat/56496-bikac-beyit-ve-aciklamasi.html>), *Güzel Sözler* (<http://www.dortdivan.net/gsoz.htm>), *Beyitlerdeki Güzellikler Berceste Beyitler* (<http://rumimevlevideergisi.blogcu.com/beyitlerdeki-guzellikler-berceste-beyitler/3444272>), *Divan Edebiyatı Şiirinden Seçme Beyitler* (<http://www.ezberim.biz/siirler-ve-guzel-sozler/178749-divan-edebiyati-siirinden-secme-beyitler/>), <http://abdullahsarigul.com/gizliilimler/gizliilimler.tr.gg/Divan-Edebiyat%26%23305%3B-%26%23350%3Biiirinden-Se%25E7me-Beyitler.html>), *Bercesteler* (<http://denizdenkatreler.com/page/2/>), *Bab-ı Huzur* (http://babihuzur.blogspot.com.tr/2012_05_01_archive.html), *Seçilmiş Beyitler* (<http://serapbenlioglu.tripod.com/favorite1.htm>) ve *Bir Deste Berceste* (<http://berceste.byethost3.com/?p=117>) gibi başlıklar altında paylaşılan kullanıcıların seçimleri arasında yer alan Râsih'in beyitleri şunlardır:

*Süzme çeşmin gelmesün müjgân müjgân üstüne
Urma zahm-ı sineme peykân peykân üstüne*

*Dilde gam var şimdilik lutfeyle gelme ey sürûr
Olamaz bir hânede mihmân mihmân üstüne*

*Yârdan mehcûr iken düştük diyâr-ı gurbete
Dehr gösterdi yine hicrân hicrân üstüne.*

*Hem mey içmez hem güzel sevmez demişler hakkına
Eylemişler Râsih'e bühtân bühtân üstüne*

Aşk ve Özlem İçin Beyitler başlığı altında seçilen beyitlerin yayınlandığı bir web sayfasında *Yârdan mehcûr iken düştük diyâr-ı gurbete / Dehr gösterdi yine hicrân hicrân üstüne* beytinin diğer beyitlerin aksine iki kez tekrar ediyor olması dikkat çekmektedir (<http://simgesiir.wordpress.com/2009/11/04/ask-ve-ozlem-icin-beyitler/>).

İnternet ortamında seçme beyitler dışında “üstüne” redifli gazelin de dâhil olduğu seçme gazelleri açıklamalarıyla birlikte yayınlayan web sayfaları da bulunmaktadır (<https://simgesiir.wordpress.com/tag/rasih/>, <http://aksoyali.blogcu.com/siirler/4177205>).

7. Gazelin veya Beyitlerinin Paylaşılması

Bazı web sayfalarında sadece gazele yer verilmiş, gazelle ilgili herhangi bir açıklama veya yorum yapılmamıştır. Bu sayfalar incelendiğinde bunlardan bir kısmının http://www.abuzerakbiyik.com.tr/page_detail.php?page_id=97, <http://nafiyeyanar.blogcu.com/gazel/7288272>, gibi kişisel kullanıma açık web sayfaları olduğu diğer kısmının da <http://www.turkcebilgi.org/sairler-ve-siirleri/rasih/gazel-40120.html>, <http://sihirli dizeler.blogspot.com.tr/2008/12/gazel.html> gibi bilgi ve belge paylaşımı siteleri olduğu görülmektedir. Kimi sitelerde yer verilen sayaçlara bakıldığında “üstüne” redifli gazelin yüzlerce (<http://www.tualim.net/turk-sairlerin-siirleri/2526-rasih-siirleri.html>) hatta binlerce (<http://www.turkdilveedebiyati.com/divan-siiri/rasih-gazel/>) defa okunduğu görülmektedir.

Gazelin tamamı yerine bir veya birkaç beyitini paylaşmayı tercih eden birçok kullanıcı bulunmaktadır. Bu kullanıcıların paylaştıkları beyitlerden bazıları şunlardır:

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

*Dilde gam var şimdilik sen gelme lutf et ey sürür,
Olamaz bir hânedede mihmân mihmân üstüne* (<http://www.siirleri.org/siir/3426/Beyit.html>)

*Yârdan mehcûr iken düşdük diyâr-ı gurbete
Dehr gösterdi bize hicrân hicrân üstüne*

*Hem mey içmez hem güzel sevmez demişler hakkına
Eylemişler Râsih'e bühtân bühtân üstüne*
(<http://edebiyatburadabizeyardimedemez.tumblr.com/post/102448175845/dilde-gam-var-simdilik-lutfeyle-gelme-ey-surur>)

“üstüne” redifli gazel internet ortamında daima beyitler şeklinde verilmiş olmasına rağmen *iPhone 4* adlı kullanıcı farklı bir yol seçerek *Divan Edebiyatımızdan Seçilmiş Damlalar* başlığı altında Râsih’in matla beytinin şu ilk mısraını vermiştir: *Süzme çeşmin, gelmesün müjgân müjgân üstüne* (<http://www.rehberim.net/forum/edebiyat-amp-sanat-264/21732-divan-edebiyatimizdan-secilmis-ornekler.html>).

8. Gazelin veya Beyitlerinin Açıklanarak Verilmesi

İnternette Râsih’in gazeli ile bu gazelin günümüz Türkçesiyle açıklamasına (<http://www.kulturelf.com/2013/09/rasih-gazel.html>), uyarlamasına (<http://www.antoloji.com/rasih-in-ustune-redifli-gazelini-uyarlama-siiri/>) yahut bilinmeyen kelimelerine (<http://emrahce.com/2009/06/02/suzme-cesmin-gelmesin/>) yer veren çok sayıda web sayfası vardır. *Râsih’in "Üstüne" Redifli Gazeli* başlığı altında gazeli, açıklamasını ve aruz kalıbını paylaşan <http://gizliilimler.tr.gg/R%E2sih-h-in--g--Ue-st.ue.ne-g--Redifli-Gazeli.htm> adresindeki web sayfasının 19 Ağustos 2007’den 19 Ocak 2015 tarihine kadar 17.636.599 kişi tarafından ziyaret edilmiş olması, sadece bir site aracılığıyla sekiz sene gibi bir sürede gazelin bu kadar internet kullanıcılarına ulaşıp olmasını göstermesi bakımından dikkat çekmektedir.

Gazelin tamamı yerine bir veya birkaç beytini açıklamasıyla birlikte veren kullanıcıların yanı sıra matla beytinin orijinalini vermeyip sadece açıklamasını paylaşan bir kullanıcı da bulunmaktadır (<http://hacerulesved.tumblr.com/post/60948740019/gozlerini-suzme-ki-kirpigini-kirpiginin-uzerine>). Bu sitelerde açıklamasıyla birlikte en çok paylaşılan beyit şudur:

*Dilde gam var şimdilik sen gelme lutf et ey sürür,
Olamaz bir hânedede mihmân mihmân üstüne*
(<http://divansiiri.wordpress.com/2009/08/18/divan-siiri/>).

Bu sitelerin dışında video indirme sitelerine bu gazeli ve açıklamasını koyup yanına video indirme linki koyanlar da bulunmaktadır (<http://dbvideos.com/3/search/Dehr>, <http://dbvideos.com/3/search/zahma>).

9. Sözlüklerde veya Sözlük Maddelerinde Yer Verilmesi

İnternette bulunan bazı sözlük siteleri kişisel yorum ve tanımlara açık olarak yapılandırılmıştır. Bu tür sitelerde site yöneticisi veya kullanıcılar istedikleri herhangi bir maddeyi sözlüğe ekleyebilmekte veya eklenen maddeye katkıda bulunabilmektedir. Değişik başlıklar altında açılan maddelerin tanım / yorum kısımlarında Râsih’e ve “üstüne” redifli şiire yer verildiği, bazı kullanıcıların Rıfat Ilgaz’ın sahneye uyarlanan Hababam Sınıfı adlı eserinde geçen bir diyaloga (<http://www.videoizle.co/video/39738/hababam-sinifi-edebiyat-dersinde>) telmihte bulunarak mizahi yorumlar da yaptığı bu sitelerden bazıları şunlardır:

a. www.kotusozluk.com sitesinde *süzme ruhini payidarın müjgan müjgan üstüne* başlığı altında açılan maddeye 6 kullanıcı yorum yapmıştır. *Klea* adlı kullanıcının gazeli verdikten sonra “...duraklama döneminde ne boş işlerle uğraşıyorlarmış...” şeklindeki yorumuna diğer

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

yorumcular karşı çıkar. *kirmizipabuc* adlı kullanıcı “boş iş demenin çok büyük bir ayıp olduğu şahane bir gazeldir kendisi ... redifleri on numara beş yıldız olan, divan edebiyatının en güzel gazellerinden biridir.” derken, *don draper* ise “alay konusu olan, mükemmel gazellerimizden birisi.” diyerek gazel hakkındaki düşüncelerini dile getirir. *proust* adlı bir diğer kullanıcı da gazel hakkındaki olumsuz düşünceye katılmadığını şu sözleriyle ortaya koyar: “...gazel zaten güzel evet...” (<http://www.kotusozluk.com/suzme-ruhini-payidarın-mujgan-mujgan-ustune/>).

b. <https://eksisozluk.com> sitesinde *Rasih* adıyla açılan maddeye dokuz kullanıcı yorum yapmış olup bunlar arasında *Faraza* adlı kullanıcının “bana gösterdi felek, hicran hicran üstüne, dilde gam var, gelme ey sevinç şimdilik, diyen büyük gönül adamı, büyük sanatçı, mekanı cennet olası.” şeklindeki kişisel duygu ve düşüncelerini yansıtan tanımlaması dikkat çekmektedir (<https://eksisozluk.com/rasih--730131?a=nice>). Aynı sitedeki *süzme ruhuni pahidarın mujgaan mujgan üstüne* maddesi de ilki gazeli ve açıklamasını vermek üzere beş kullanıcı tarafından oluşturulmuştur (<https://eksisozluk.com/suzme-ruhuni-pahidarın-mujgaan-mujgan-ustune--1636151>).

c. www.uludagsozluk.com sitesinde farklı başlıklar altında açılan bazı maddelerde Râsih'e ve “üstüne” redifli şiirine yer veren kullanıcılar bulunmaktadır. Bu maddeler *Rasih* (<http://www.uludagsozluk.com/k/rasih/>), *süzme ruhuni pahidarın müjgan müjgan üstüne* (<http://www.uludagsozluk.com/k/s%C3%BCzme-ruhuni-pahidarın-m%C3%BCjgan-m%C3%BCjgan-%C3%BCst%C3%BCne/>), *süzme çeşmin gelmesin müjgan müjgan üstüne* (<http://www.uludagsozluk.com/k/s%C3%BCzme-%C3%A7e%C5%9Fmin-gelmesin-m%C3%BCjgan-m%C3%BCjgan-%C3%BCst%C3%BCne/>), *kis geliyor ort hocam yorgan yorgan ustune* (<http://www.uludagsozluk.com/k/kis-geliyor-ort-hocam-yorgan-yorgan-ustune/>), *can alıcı şiir dizeleri* (<http://www.uludagsozluk.com/k/can-al%C4%B1c%C4%B1-%C5%9Fiir-dizeleri/>), *divan edebiyatının en beğenilen beyitleri* (<http://www.uludagsozluk.com/k/divan-edebiyat%C4%B1n%C4%B1n-en-be%C4%9Fenilen-beyitleri/>) ve *yardan meçhur iken düştük diyar ı gurbete* (<http://www.uludagsozluk.com/k/yardan-mechur-iken-d%C3%BCk-diyar-%C4%B1-gurbete/>) gibi başlıklar altında açılmıştır.

d. www.cogitosozluk.net sitesinde *süzme ruhuni payidarın müjgan müjgan üstüne* başlığı altında açılan maddeye yedi kullanıcı yorum yapmıştır (<http://www.cogitosozluk.net/?c=s%C3%BCzme%20ruhuni%20payidar%C4%B1n%20m%C3%BCjgan%20m%C3%BCjgan%20%C3%BCst%C3%BCne>).

e. <http://inci.sozlukspot.com> sitesinde açılan *gazeller* başlığı altında tanım yapılmamış, kullanıcılar tarafından farklı şairlerin gazellerine yer verilmiştir. Bu kullanıcılardan *macchiato* Râsih'in meşhur gazelini örnek / tanım olarak vermiştir (<http://inci.sozlukspot.com/w/gazeller/>).

Bu sitelerin dışında farklı konularda verdiği bilgilerin yanı sıra içinde sözlük de barındıran bazı web sayfalarının sözlük kısımlarında yer alan *Sürur* (<http://surur.nedir.com/>), *Sürur Nedir?* (<http://surur-nedir.cix1.info/>), *Mihman* (<http://www.nedirnedemek.net/mihman.html>), *Mihman Ne Demektir?* (<http://www.webhatti.com/forum/konu/mihman-nedir-mihman-hakkında-bilgi.847149/>), *Mihman Ne Demek?* (<http://www.sozce.com/nedir/227960-mihman>), *Mihman-hane* (<http://mihmanhane.blogspot.com.tr/2007/03/mihman-hane.html>) gibi bazı maddelerde tanım yapıldıktan sonra örnek olarak şu beyit verilmiştir:

*Dilde gam var şimdilik lütfeyle gelme ey sürur
Olamaz bir hanede mihman mihman üstüne.*

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

Yukarıdaki maddeler dışında *Rasih* kelimesini madde başı yapıp “*tek şiiiri ile meşhur olmuş divan edebiyatı şairi*” tanımını yaptıktan sonra örnek olarak gazelin tamamını veren <http://www.denizsozluk.com/nedir.php?q=rasih> sitesi de dikkat çekmektedir.

10. Gazel, Tazmin Tanımına Örnek Verilmesi

Türkçe ve edebiyatla ilgili bilgilere yer veren bazı web sitelerinde “üstüne” redifli gazele veya bazı beyitlerine yer verilmektedir. Örneğin <http://www.huzuristan.com/q-9024-Misra-Beyit-Olcu-Nedir.html> adresinde “*Mısra, beyit, ölçü nedir?*” sorularına cevap verildikten sonra örnek olarak seçilmiş beyitler arasında “*Dilde gam var şimdilik lutfeyle gelme ey sürür / Olamaz bir hânede mihmân mihmân üstüne*” beytine yer verilirken <http://www.edebiyatogretmeni.info/gazel.htm> adresinde ise gazelin tanımı yapıp gazelin özellikleri sıralandıktan sonra örnek olarak “üstüne” redifli gazel verilmiştir.

Tazmin nedir, nasıl yapılır gibi bilgiler verilen <http://www.osmanlimedeniyeti.com/Bilgi/Tazmin>, <http://yildizsipahi.blogcu.com/divan-edebiyatinda-nazim-turleri/6237961> gibi bazı sitelerde Nedîm’in *Tazmîn-i Beyt-i Râsîh Der-Medh-i Sadr-ı a’zam Dâmâd Ali Pâşâ* başlıklı tazminindeki

*Râsîh’in bu beytini tazmîn edip kîlk-i Nedîm
Nukl sundu içtiğim sahbâ-yürfân üstüne*

*Süzme çeşmin gelmesin müjgân müjgân üstüne
Urmazahm-ı sineyepykânpeykân üstüne* (Macit 2012: 27-28).

beyitlerine yer verilmiştir.

11. Matbu Eserlerin Dijital Ortama Aktarılarak İnternette Kullanıma Açılması

Matbu eserlerin dijital ortama aktarılarak internette kullanıma açılmasıyla *Râsîh*’in meşhur gazeli de bu eserlerde geçtiği şekliyle internet ortamına yansımıştır. <http://books.google.com.tr> tarafından dijital ortama aktarılan ve içeriğinde “üstüne” redifli gazel de bulunan *Rasih’in Matla’ı* (Beyatlı 1997: 59-60), *Gazel Bahçesi* (Okuyucu 2006: 146), *Eski Bir Hatıra* (Pekin 2007: 30) ve *Işıkli Hayatlar: Nihad Sami Banarlı, Ekrem Hakkı Ayverdi, Samiha Ayverdi* (Deliorman 2004: 13) gibi eserler erişime açılarak kullanıcıların hizmetine sunulmuştur.

12. Bilimsel Çalışmalarda Yer Verilmesi

Doğrudan *Râsîh*’in “üstüne” redifli gazelini konu edinen veya bu gazelin beyitlerine yer veren bazı bilimsel çalışmalar da internet ortamında yer almaktadır. Kimi bildiri kimi de makale olarak yayımlanmış bu çalışmalar dileyenlerin bilgisayarlarına word veya pdf formatında indirebileceği biçimde sunulmuştur. Akademik dergilerin internet ortamında yaptıkları yayınların giderek yaygınlaşmasıyla (Çeçen 2014: 362) sayısının daha da artacağı düşünülen bu çalışmalardan bazıları şunlardır:

a. https://www.academia.edu/9703999/Bal%C4%B1kesire_De%C4%9Fer_Katan_Bir_%C5%9Eair_Rasih_Ahmed_Bey adresinde erişime açılan ve *Râsîh Bey*’in bir Balıkesirli olarak memleketine kattığı değerleri ele alan *Balıkesir’e Değer Katan Bir Şair: Râsîh Ahmed Bey* adlı bildiri Uluslararası Balıkesir’e Değer Katan Şahsiyetler Sempozyumu’nda tarafımızdan sunulmuştur (Selçuk 2014: 137-146).

b. *Râsîh Bey’in “Üstüne” Redifli Meşhur Gazelinde İkilemelerin Kullanılışı* bilimsel bir makale olup gazeldeki ikilemelerin kullanımını ve gazele kattığı farklılıkları ele almaktadır (Akkaya 2007: 25-30). Hüseyin Akkaya tarafından yazılan bu makaleye

http://www.turkishstudies.net/Makaleler/1459047293_akkayahuseyin.pdf,

<http://www.edebiyatturkiye.com/eski-turk-edebiyati/> gibi bazı web sayfalarından ulaşılabilmektedir.

c. Muhsin Macit, Urfa sıra gecelerinde gazelhanların okuduğu gazeller arasında Râsih'in gazelinin de olduğunu tespit edip bu metinlerden hareketle halk meclislerinde okunan gazellerin işlevine dair bazı çıkarımlarda bulunmuştur (Macit 2010: 84-93). *Urfa Sıra Gecelerinde ve Musiki Meclislerinde Okunan Gazellerin İşlevi* adlı makaleye <http://www.millifolklor.com/tr/sayfalar/87/09.pdf> adresinden ulaşılabilmektedir.

d. İ. Hakkı Aksoyak, divan şairlerinin aruz kullanımlarını ele aldığı *Osmanlı Şairlerinin "Aruz Tasarrufları" ve Araştırmacıların Gereksiz Müdahaleleri* adlı çalışmasında; aruz vezni hakkında bilgi veren kaynaklarda, -în, -ûn, -ân hecelerine med verilmeyeceğinin ifade edildiğini, oysa uygulamada bu kuralın pek de geçerli olmadığını söyleyerek Râsih'in "üstüne" redifli şiirinin bunun karakteristik bir örneği olduğu tespitinde bulunur (Aksoyak 2008: 59-74). Yazarın gazelden verdiği örneklerle bu tespitini desteklediği makalesi Çukurova Üniversitesi'nin <http://turkoloji.cu.edu.tr/ESKI%20TURK%20%20EDEBIYATI/19ihakkiaksoyak.pdf> adresinde erişime açılmıştır.

e. Şahmettin Kuzucular, *Divan Şiirinde Sevgili Aşık Rakip Tasavvuru ve Beyitlerle Örnekleri* adlı çalışmasının sevgilinin özelliklerini anlattığı bölümünde, Râsih'in matla beytini açıklamasıyla birlikte örnek olarak vermiştir (http://www.edebiyadvesanatakademisi.com/edebiyad/978-divan_siirinde_sevgili_asik_rakip_tasavvuru_ve_beyitlerle_%C3%B6rnekleri.html). Bu çalışmaya http://www.academia.edu/7157184/Divan_%C5%9Eiirinde_Sevgili_A%C5%9F%C4%B1k_Rakip_Tasavvuru_ve_Beyitlerle_%C3%96rnekleri adresinden de ulaşılabilmektedir.

f. Lütfi Alıcı'nın nazire geleneği ile bu geleneğin içinde "üstüne" redifli şiirleri ve Râsih'in gazelinin bu nazireler arasındaki yerini konu edindiği *Bir Nazire "Üstüne"* adlı çalışması <http://www.somuncubaba.net/pdf/eskisayi/www.somuncubaba.net-1999-003-0020.pdf> adresinde yer almaktadır (Alıcı 1999: 14-17).

g. Örnekleriyle *Türkçe Sözlük*'ü bilgi yanlışları ve atlanan, alınmayan maddeler bakımından ele alan M.Ali Tanyeri, *Örnekleriyle Türkçe Sözlük "Üstüne"* adlı çalışmasında "göz süzmek" maddesine örnek olarak verilen *Süzme çeşmin gelmesin müjgân müjgân üstüne / Urma zahm-ı sineme peykân peykân üstüne* beytinin maddeye uyumunu değerlendirmektedir (Tanyeri 2002: 13). Bu çalışmaya <http://dergi.fsm.edu.tr/index.php/iadeti/article/view/376/397>, <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/fsmiadeti/article/view/1028000376/1028000397> gibi farklı sitelerden de erişilebilmektedir.

h. Bahattin Kahraman, Râsih'in hayatı ve eserleri hakkında bilgiler verdiği *Balikesirli Rasih* adlı çalışmasında, şairin günümüzde bile unutulmayıp adının ebedileşmesinin asıl sebebi olarak "üstüne" redifli gazeli göstermektedir (Kahraman 2003: 61-74). Bu makaleye <http://sbe.balikesir.edu.tr/dergi/edergi/c6s10/makale/c6s10m4.pdf> adresinden ulaşılabilmektedir.

i. *Habibe Hanım'ın Bir Gazeli Üzerine Şerh Denemesi* adlı çalışmada Serpil Akgül gazeli şerh ederken Habibe Hanım'ın

*Çiğerde tîg-i gamzen zahmı varken atma peykânın
Yeter ey kaşı yay artık yeter depretme müjgânın*

şeklindeki matla beytinin Râsih'in

*Süzme çeşmün gelmesün müjgan müjgan üstüne
Urma zahmı sîneme peykân peykân üstüne*

şeklindeki matlamı çağrıştırdığını tespit ederken gazelin üçüncü beyti olan

*O gâfil bî-haber nâ-dân adûya hem-dem olmuşsun
Visâlınden bizi dür eyledin var olsun ihsânın*

dizelerinin Râsih'in meşhur gazelinin

*Pâre-i elmas eker her açtuğu zahma o şûh
Lutfu var olsun ider ihsân ihsân üstüne*

beytini çağrıştırdığını ortaya koymaktadır (<http://www.tarihistan.org/haber/serpil-akgulhabibe-hanimin-bir-gazeli-uzerine-serh-denemesi/4041/>).

j. A. Fuat Bilkan, *Liselerde Divan Edebiyatı Öğretimi* adlı bilimsel makalesinde gençlerimize divan edebiyatı beyitlerindeki ince his ve hayal dünyasını anlatmanın, ne kadar ince düşünceli ve insanî niteliklere hâiz bir kültüre sahip olduğumuzu ortaya koymanın ve divan edebiyatı öğretiminde seviyeli bir dil, duygu ve düşünce eğitimi vermenin en uygun yolunun aralarında

*Dilde gam var şimdilik lutf eyle gelme ey sürûr
Olamaz bir hânede mihmân mihmân üstüne*

beytinin de bulunduğu beyitlerle mümkün olabileceğini vurgulamıştır (Bilkan 2006: 142-152). Yazarın bu çalışmasına <http://1doc.org/liselerde-divan-edebiyati-ogretimi-a-fuat-bilkan-pdf>, http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/169/ali.pdf gibi adreslerden erişilebilmektedir.

13. Ortaöğretimde Yazılı Sınavda Sorulması

Râsih'in gazeli teması, söz sanatları, nazım birimi ve nazım türü bakımından Gazi Anadolu Lisesi 2010 / 2011 eğitim - öğretim yılı 9. sınıf 1. dönem 2. edebiyat yazılısında sorulmuş ve bu yazılı kâğıdı word dosyası formatında internette paylaşımına açılmıştır (https://www.google.com.tr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=130&cad=rja&uact=8&ved=0CFQQFjAJOHg&url=http%3A%2F%2Fwww.edebiyatciyiz.net%2Fdosyalar%2F9._Sinif_Turk_Edebiyatı_Sorulari%2FGAZi_9._edeb._1._don._2._sin.doc&ei=wxBjVLHzDo_naOD7gEg&usg=AFQjCNFhbinjBRG5vtEZEvVEEofV2V8l6g).

14. Bestelenip Seslendirilmesi ve Gazeli Seslendiren Sanatçılara Yer Verilmesi

Râsih'in "üstüne" redifli gazelinin internet ortamında bu kadar çok yer almasının önde gelen sebeplerinden biri de bu gazelin bestelenerek Muzaffer Ertürk (http://www.dailymotion.com/video/x22sv4m_muzaffer-erturk-suzme-cesmin-gelmesin-mujgan-mujgan-ustune_music), Zülfü Demirtaş (https://www.youtube.com/all_comments?v=rla5REz1JDY), Şemsettin Taşbilek (<http://www.mvlyric.com/yt/?v=j-8W3F9Rx-w>), Enver Demirbağ (<http://roketmp3.com/music/enver-demirbag-suzme-cesmin-gelmesin-mujg-n-mujg>), Paşa Demirbağ (<http://roketmp3.com/music/pasa-demirbag-suzme-cesmin>), Sadık Miskini (<http://roketmp3.com/music/suzme-cesmin-gelmesin-sadik-miskini>), Hulusi Göktürk (<http://roketmp3.com/music/hulusi-gokturk-suzme-cesmin>), Kazım Tiryaki (<http://roketmp3.com/music/kazim-tiryaki-suzme-cesmin-gelmesin>), Hasan Öztürk (<http://roketmp3.com/music/hasan-ozturk-suzme-cesmin-gelmesin>), Zülküf Altan (<http://roketmp3.com/music/zulkuf-altan-suzme-cesmin-gelmesin>), Osman Bulut

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

(<http://roketmp3.com/music/osman-bulut-suzme-cesmin-gelmesin>) gibi değişik sanatçılar tarafından seslendirilmiş olmasıdır.

Bestelenen bu gazel kimi sitelerde sesli (<http://www.muzikkitabi.com/Video/VIDEOID16xjI6hxerc/Enver-Demirbag-Suzme-cesmin-gelmesin-mujg%C3%A2n-mujg%C3%A2n-ustune>) kimi sitelerde görüntülü (<http://videosonar.com/2/video/Gazel/x22sv4m.html>) kimi sitelerde ise sadece indirme linki (<http://mp3delisi.com/s/rla5REz1JDY>) verilmek suretiyle kullanıcılar tarafından paylaşılmıştır. Bu paylaşımlar arasında arka fonda değişik resimler eşliğinde gazelin sözlerinin ve açıklamasının yer aldığı kliplere (<http://video.internetara.com/?id=1740497>) de yer veren kullanıcılardan biri “*İşte rasih efendi' nin o muhteşem gazeli (süzme çeşmin gelmesin müjgan müjgan üstüne) ...*” (<http://videoixir.net/izle/1931164/rasih-efendi-nin-muhtesem-gazeli-suzme-cesmin-gelmesin-hq.html>) sözleriyle bir taraftan gazeli tanıtırken diğer taraftan da gazelle ilgili düşüncesini ortaya koymaktadır.

Videoların altında gazelin sözlerine ve açıklamalarına yer veren web sayfalarının (<http://dbvideos.com/muzaffer-ertrk-szme-emin-gelmesin-mjgn-mjgn-stne-3~x22sv4m>) yanı sıra Şefik Gürmeriç (<http://notaarsivleri.com/Ferahfeza.html>, http://notaarsivleri.com/ferahfeza/10329_1.png, http://notaarsivleri.com/ferahfeza/10329_2.png), Orhan Başara (<http://www.nota.co/nota-reyya-sarki-suzme-cesmin-gelmesin-mujgan-mujgan-ustune/>) gibi bestekârlar tarafından bestelenen bu gazelin notalarına yer veren web sayfaları da bulunmaktadır.

15. Gazel veya Râsih'le İlgili Farklı Bilgiler Verilmesi

Râsih mahlaslı birçok divan şairi olması nedeniyle “üstüne” redifli gazelin farklı Râsih'lere isnat edilmesi internet ortamına da yansımıştır. “üstüne” redifli gazelin, Râsih Dede (http://www.bilgiyayim.com/turkuler/elazig_turkuleri.html) veya Bürüngüzlü Abdullatif Efendi'ye (<http://bunyan38.blogspot.com.tr/2009/08/burunguzlu-abdullatif-efendi-rasih-1800.html>, <http://bunyan38.wordpress.com/2009/08/page/7/>) ait olduğu düşünülerek gazelin altına onların isimlerinin yazıldığı web sayfalarının yanı sıra gazelin 17. yüzyılda yaşamış başka bir Râsih'e ait olduğunu düşünenler (<http://gencdergisi.com/750-aglamanin-serefi-gulmenin-haysiyeti.html>) de bulunmaktadır.

“üstüne” redifli gazelin internet ortamındaki yansımaları araştırılırken, forumlar ve sözlük siteleri başta olmak üzere bazı web sayfalarında verilen beyitlerin faydalandığımız kaynaktaki orijinal olduğu kabul edilen beyitlerden farklılıklar arz ettiği görülmüştür. Bu farklılıkların başında, Rıfat Ilgaz'ın filme uyarlanan Hababam Sınıfı adlı eserindeki edebiyat öğretmeninin Râsih'in matla beytini “*Süzme ruhini payidarın müjgân müjgân üstüne*” şeklinde söylemesi gelmektedir (<http://www.videoizle.co/video/39738/hababam-sinifi-edebiyat-dersinde>). İnternet kullanıcıları ve TV arasındaki etkileşim hakkında da bir fikir veren galat-ı meşhur hükmündeki bu dize, bazı internet sitelerinde gazelin ilk dizesi olarak verilmektedir. Bunun dışında kelime ekleme-çıkarma, yazım hatası, başka kelime kullanma vb şekillerde görülen bu farklılıklardan birkaçı aşağıda karşılaştırmalı olarak verilmektedir.

Kaynakta:

Süzme çeşmin gelmesün müjgân müjgân üstüne
Urma zahm-ı sîneme peykân peykân üstüne (İz 1999: 406).

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
 Volume 10/4 Winter 2015

Web sayfalarında:

*süzme ruhini payidarın gelmesin mujgan müjgan üstüne
vurma zahm-ı sineme peykan peykan üstüne* (<http://www.kotusozluk.com/suzme-ruhini-payidarın-mujgan-mujgan-ustüne/>).

süzme ruhini payidarın müjgaan müjgan üstüne (<http://www.motosiklet.net/forum/konudisi/39399-dusunceler-ve-sozler.html>).

süzme ruhunu payidarın, müjgaan müjgaan üstüne (<http://www.frmtr.com/offtopik/4875540-forum-cokse-ve-tum-database-silirse-yeni-nickiniz-ne-olurdu.html>).

Kaynakta:

*Dilde gam var şimdilik sen gelme lütf it ey sürür
Olamaz bir hânede mihmân mihmân üstüne* (İz 1999: 406).

Web sayfasında:

*Dilde gam var şimdilik lütf eyle gelme ey sürür
Olamaz bir hanede mihman mihman üstüne*
(http://www.turkcedersi.gen.tr/modules/newbbex/viewtopic.php?topic_id=1652&forum=12&viewmode=flat&order=ASC&start=30).

Kaynakta:

*Yârdan mehcûr iken düşdük diyâr-ı gurbete
Dehr gösterdi bize hicrân hicrân üstüne* (İz 1999: 406).

Web sayfasında:

*Yardan Mechur İken Düştüğ Diyar-ı Gurbete
Dehr Gösterdi Yine Hicran Hicran Üstüne* (<http://bilimseverlerburaya.tr.gg/Christiaan-Huygens.htm>).

*yârdan mechûr iken, düştüğ diyâr-ı gurbete,
dehr, gösterdi bize hicrân hicrân üstüne* (<https://eksisozluk.com/buhtan--267576>).

*Yardan mehcur iken düştüm diyar-ı gurbete
Bana gösterdi felek hicran hicran üstüne*
(http://www.turkcedersi.gen.tr/modules/newbbex/viewtopic.php?topic_id=1652&forum=12&viewmode=flat&order=ASC&start=30).

Kaynakta:

*Rîze-i elmâs eker her açduğı zahma o şuh
Lutfi var olsun ider ihsân ihsân üstüne* (İz 1999: 406).

Web sayfasında:

*Pare-i elmas eker her açtuğı zahma o şuh
Lütfu var olsun eder ihsan ihsan üstüne*
(http://www.turkcedersi.gen.tr/modules/newbbex/viewtopic.php?topic_id=1652&forum=12&viewmode=flat&order=ASC&start=30).

Kaynakta:

*Hem mey içmez hem güzel sevmez dimişler hakkına
Eylemişler Râsîh'e bühtân bühtân üstüne* (İz 1999: 406).

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

Web sayfasında:

*hem mey içmez, hem de güzel sevmeymişler hakkımda,
eylemişler râsîh'e bühtân bühtân üstüne* (<https://eksisozluk.com/buhtan--267576>).

16. Arama Motorlarında Gösterilen Bazı Sitelere Ulaşılamaması

Arama motorlarında “üstüne” redifli gazelle ilgili arama yapıldığında bazı web sayfalarının adresleri çıkmakta, ancak bu web sayfalarına erişmek istenildiğinde bazı sayfalar (<http://www.mp3download.tf/kerpic+kerpic+ustune+mp3+download.html>) hiçbir tepki vermezken bazılarında da “*Bu web sayfası, tehlikeli içeriği olabilecek web siteleri listesinde.*” (http://www.tabulorasa.info/?file_name=harput%20divan%C4%B1&fid=a4y4z2b4r3h324032694z2&bitrate=320), “*Bu web sayfası kullanılmıyor.*” (<http://wapload.asia/search/Rasih.html>), “*Gideceğiniz Web Sitesinde Kötü Amaçlı Yazılım Var!*” (<http://siirantolojim.com/category/siir/page/381/>), “*Bu site bakım aşamasındadır. Lütfen daha sonra tekrar deneyiniz.*” (<http://www.paninobrillantino.com/mobile/?sk=video&vid=y5h4C-GSKhY>) gibi cevaplarla karşılaşmaktadır.

SONUÇ

Arama motorları yardımıyla tespit edilen web sayfaları gazelle ilgili yaklaşımına göre kendi içlerinde sınıflandırılarak on altı başlık halinde ele alınırken içeriğinde “üstüne” redifli gazelle ilgili bilgiler bulunan web sayfalarının tamamına yer vermek hacmi çok fazla artırdığından, ilgili başlık hakkında fikir verebilecek bazı örnek sayfalar seçilmiş ve bu sayfalardaki maddelere en fazla ikişer kaynak gösterilmiştir.

Râsîh’in “üstüne” redifli gazeli; gazete, dergi ve haber sitelerinde konu etme, sosyal medyada / kişisel sitelerde paylaşma, forumlarda tartışma, seçme beyitler ve gazeller arasında yer verme, gazeli / beyitlerini açıklama, sözlüklerde yer verme, bilimsel çalışmalarda konu edinme, sınavda sorma, bestelenip seslendirme ve gazeli seslendiren sanatçılara yer verme gibi çeşitli şekillerde internet ortamına yansımıştır.

Gazeli açıklamasıyla birlikte paylaşan web sayfalarının sadece gazelin paylaşıldığı web sayfalarına oranla kat kat fazla ziyaret edilmiş olması, bilgi verildiği ve anlayabileceği tarzda sunulduğu takdirde internet kullanıcılarının “üstüne” redifli gazele çok daha fazla ilgi göstereceğinin bir işareti kabul edilmektedir.

Hababam Sınıfı adlı TV filmindeki edebiyat öğretmeninin gazelle ilgili verdiği yanlış bilginin bazı internet kullanıcıları tarafından doğru kabul edilerek aynen alınıp paylaşılması “üstüne” redifli gazelin internet ortamına yansımalarındaki dikkat çekici hususlardan biri olmuştur.

Gazele nazireler yapan, tahmisler yazan, kendini tanıtmak için gazelin bir beytini kullanan, ruh halini ifade etmek için gazelin bir beytine başvuran, kendine “nick name” olarak gazelin bir mısramı seçen, gazele veya bir beytine övgüler yağdıran, bu gazel sayesinde kitaplardan zevk almaya başladığını söyleyen kullanıcıların varlığı Râsîh’in “üstüne” redifli gazelinin internet ortamında bulunduğu karşılığı göstermesi bakımından iyi birer örnek teşkil etmektedir.

Râsîh’in “üstüne” redifli gazelinin ülkemizde yirmi yıl gibi kısa bir sürede yüzlerce web sitesinde milyonlarca kullanıcı tarafından okunması, beğenilmesi, paylaşılması; bu gazelin günümüze kadar gelen şöhretinin bundan böyle internet kullanıcıları sayesinde katlanarak artacağını ve kısa sürede çok daha fazla kişiye ulaşacağını göstermektedir.

İnternet kullanıcılarının “üstüne” redifli gazele gösterdikleri yoğun ilgi ve hayranlık Klasik Türk Şiiri ile ilgili çalışmaların internet ortamına taşınmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

KAYNAKÇA

- AA, “Sosyal Medya Kullanımında Dünya İkincisiyiz” <http://www.ntv.com.tr/arsiv/id/25477971/>, (ET: 11.11.2014).
- AKBAŞ, Seyit Burhanettin. “Bürüngüzlü Abdullatif Efendi (Rasih) (1800-1887)” <http://bunyan38.blogspot.com.tr/2009/08/burunguzlu-abdullatif-efendi-rasih-1800.html>, (ET: 08.11.2014).
- AKGÜL, Serpil. “Habibe Hanım’ın Bir Gazeli Üzerine Şerh Denemesi” <http://www.tarihistan.org/haber/serpil-akgulhabibe-hanimin-bir-gazeli-uzerine-serh-denemesi/4041/>, (ET: 11.11.2014).
- AKINCI Vural, Z. Beril - Bat, Mikail (2010). “Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma”. Journal Of Yasar University, 2010 20(5)3.
- AKKAYA, Hüseyin (2007). “Râsih Bey’in ‘Üstine’ Redifli Meşhur Gazelinde İkilemelerin Kullanılışı / Râsih Bey’s Üstine Rhymed Ghazel and the Use of Repeats”, TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-, ISSN: 1308-2140, Volume 2/3 Summer 2007, www.turkishstudies.net.
- AKSOYAK, İ. Hakkı (2008). “Osmanlı Şairlerinin ‘Aruz Tasarrufları’ ve Araştırmacıların Gereksiz Müdahaleleri / Ottoman Poets’ Aruz Meter Choices for Use and Unnecessary Interventions of the Researchers”. TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-, ISSN: 1308-2140, Volume: 3/6, Fall 2008, www.turkishstudies.net.
- ALICI, Lütfi (1999). “Bir Nazire ‘Üstüne’”. Somuncu Baba, Kültür Edebiyat ve Araştırma Dergisi, Yıl:5, Sayı:20, Mart 1999.
- BAŞAR, Aydın. “Konuşa Konuşa” <http://dunyabizim.com/?aType=haberYazdir&ArticleID=8629&tip=haber>, (ET: 11.11.2014).
- BAŞARA, Erol. “Reyya Şarkı” <http://www.nota.co/nota-reyya-sarki-suzme-cesmin-gelmesin-mujgan-mujgan-ustune/>, (ET: 11.11.2014).
- BEKİ, Akif. “Hey Gidi Rasih Efendi” <http://www.haksozhaber.net/hey-gidi-rasih-efendi-13131yy.htm>, (ET: 11.11.2014).
- _____. “Hey Gidi Rasih Efendi” <http://www.nurforum.org/forum/index.php?topic=37677.0>, (ET: 11.11.2014).
- _____. “Hey Gidi Rasih Efendi” http://www.radikal.com.tr/yazarlar/akif_beki/hey_gidi_rasih_efendi-963944, (ET: 12.11.2014).
- BEYATLI, Yahya Kemal (1997). *Edebiyâta Dâir*. İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti.
- _____. *Edebiyâta Dâir*(2000). İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti, Yahya Kemal Külliyyatı Dizisi.
- BİLKAN, Ali Fuat (2006). “Liselerde Divan Edebiyatı Öğretimi”. Milli Eğitim Dergisi, Sayı:169, Kış / 2006.
- ÇEÇEN, Mehmet Korkut (2014). “Eski Türk Edebiyatı Araştırmalarında Bilgisayar Teknolojisinin Kullanımına Dair Bazı Düşünceler / Thoughts on the Use of Computer Technology in Old Turkish Literature Researches”. TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-, ISSN: 1308-2140, Volume 9/9 Summer 2014, www.turkishstudies.net.

- ÇINAR, Kâni. “Süzme Çeşmin Gelmesün Müjgân Müjgân Üstine”
<http://www.kanicinar.com/?p=3165>, (ET: 11.11.2014).
- DELIÖRMAN, Altan (2004). *Işıklı Hayatlar: Nihad Sami Banarlı, Ekrem Hakkı Ayverdi, Samiha Ayverdi*. Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul.
- EROL, Aydil. “Bamteli” http://www.ufukotesi.com/yazigoster.asp?yazi_no=20060915, (ET: 12.11.2014).
- EYGİ, Mehmed Şevki. “Bir Mirac Kandili Kutlaması”
http://www.milligazete.com.tr/koseyazisi/Bir_Mirac_Kandili_Kutlamasi/20148#.VF5tqDSsWSo, (ET: 08.11.2014).
- GÜRMERİÇ, Şefik. “Ferahfeza (Devam) (Süzme Çeşmin Gelmesin)”
http://notaarsivleri.com/ferahfeza/10329_2.png, (ET: 11.11.2014).
- _____. “Ferahfeza (Süzme Çeşmin Gelmesin)”
http://notaarsivleri.com/ferahfeza/10329_1.png, (ET: 11.11.2014).
- <http://1doc.org/liselerde-divan-edebiyati-ogretimi-a-fuat-bilkan-pdf>, (ET: 13.12.2014).
- <http://abdullahsari gul.com/gizliimler/gizliimler.tr.gg/Divan-Edebiyat%26%23305%3B-%26%23350%3Büirinden-Se%25E7me-Beyitler.html>, (ET: 12.11.2014).
- <http://aksoyalı.blogcu.com/siirler/4177205>, (ET: 11.11.2014).
- http://babihuzur.blogspot.com.tr/2012_05_01_archive.html, (ET: 12.11.2014).
- <http://berceste.byethost3.com/?p=117>, (ET: 11.11.2014).
- <http://bilimseverlerburaya.tr.gg/Christiaan-Huygens.htm>, (ET: 19.01.2015).
- <http://bunyan38.wordpress.com/2009/08/page/7/>, (ET: 12.11.2014).
- <http://dbvideos.com/3/search/Dehr>, (ET: 18.11.2014).
- <http://dbvideos.com/3/search/zahma>, (ET: 18.11.2014).
- <http://dbvideos.com/muzaffer-ertrk-szme-emin-gelmesin-mjgn-mjgn-stne-3~x22sv4m>, (ET: 18.11.2014).
- <http://denizdenkatreler.com/page/2/>, (ET: 12.11.2014).
- <http://dergi.fsm.edu.tr/index.php/iadeti/article/view/376/397>, (ET: 17.12.2014).
- <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/fsmiadeti/article/view/1028000376/1028000397>, (ET: 17.12.2014).
- http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/169/ali.pdf, (ET: 12.12.2014).
- <http://divansiiri.wordpress.com/2009/08/18/divan-siiri/>, (ET: 12.11.2014).
- <http://edebiyatburadabizyardimedemez.tumblr.com/post/102448175845/dilde-gam-var-simdilik-lutfeyle-gelme-ey-surur>, (ET: 18.11.2014).
- <http://emrahce.com/2009/06/02/suzme-cesmin-gelmesin/>, (ET: 12.11.2014).
- <http://ficusginseng.tumblr.com/post/30617250291/dilde-gam-var-simdilik-lutfeyle-gelme-ey-surur>, (ET: 11.11.2014).
- http://forum.donanimhaber.com/m_22319764/tm.htm, (ET: 08.11.2014).
- <http://forum.geyikmerkezi.com/felsefe-ve-edebiyat/56496-bikac-beyit-ve-aciklamasi.html>, (ET: 11.11.2014).
- <http://forum.memurlar.net/konu/388576/>, (ET: 18.11.2014).
- <http://forum.xn--edebiyatgretmeni-twb.net/ah-minel-ask-t1362.0.html;new>, (ET: 11.11.2014).
- <http://gizliimler.tr.gg/R%E2sih-h-in--g--Ue-st.ue.ne-g--Redifli-Gazeli.htm>, (ET: 19.01.2015).

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

- <http://hacerulesved.tumblr.com/post/60948740019/gozlerini-suzme-ki-kirpigin-kirpiginin-uzerine>, (ET: 11.11.2014).
- <http://ilgiliforum.com/rasih-der-ki-t4797.0.html>, (ET: 12.11.2014).
- <http://inci.sozlukspot.com/w/gazeller/>, (ET: 18.11.2014).
- <http://leylimecnun.blogcu.com/divan-siirinden-mustesna-beyitler/3005371>, (ET: 12.11.2014).
- <http://mihmanhane.blogspot.com.tr/2007/03/mihman-hane.html>, (ET: 12.11.2014).
- <http://mp3delisi.com/s/rla5REz1JDY>, (ET: 11.11.2014).
- <http://nafiyeyanar.blogcu.com/gazel/7288272>, (ET: 12.11.2014).
- <http://notaarsivleri.com/Ferahfeza.html>, (ET: 11.11.2014).
- <http://roketmp3.com/music/enver-demirbag-suzme-cesmin-gelmesin-mujg-n-mujg>, (ET: 29.12.2014).
- <http://roketmp3.com/music/hasan-ozturk-suzme-cesmin-gelmesin>, (ET: 29.12.2014).
- <http://roketmp3.com/music/hulusi-gokturk-suzme-cesmin>, (ET: 29.12.2014).
- <http://roketmp3.com/music/kazim-tiryaki-suzme-cesmin-gelmesin>, (ET: 29.12.2014).
- <http://roketmp3.com/music/osman-bulut-suzme-cesmin-gelmesin>, (ET: 29.12.2014).
- <http://roketmp3.com/music/pasa-demirbag-suzme-cesmin>, (ET: 29.12.2014).
- <http://roketmp3.com/music/suzme-cesmin-gelmesin-sadik-miskini>, (ET: 29.12.2014).
- <http://roketmp3.com/music/zulkuf-altan-suzme-cesmin-gelmesin>, (ET: 29.12.2014).
- <http://rumimevlevidergisi.blogcu.com/beyitlerdeki-guzellikler-berceste-beyitler/3444272>, (ET: 12.11.2014).
- <http://sbe.balikesir.edu.tr/dergi/edergi/c6s10/makale/c6s10m4.pdf>, (ET: 17.12.2014).
- <http://serapbenlioglu.tripod.com/favorite1.htm>, (ET: 12.11.2014).
- <http://sihirlidizeler.blogspot.com.tr/2008/12/gazel.html>, (ET: 08.11.2014).
- <http://siirantolojim.com/category/siir/page/381/>, (ET: 11.11.2014).
- <http://simgesiir.wordpress.com/2009/11/04/ask-ve-ozlem-icin-beyitler/>, (ET: 08.11.2014).
- <http://sosyalmedyada.net/DBBykdag-Twitter.html>, (ET: 10.12.2014).
- <http://surur.nedir.com/>, (ET: 12.11.2014).
- <http://surur-nedir.cix1.info/>, (ET: 18.11.2014).
- <http://turkoloji.cu.edu.tr/ESKI%20TURK%20%20EDEBIYATI/19ihakkiaksoyak.pdf>, (ET: 12.11.2014).
- <http://tweettunnel.com/rasihaslanturk>, (ET: 18.11.2014).
- <http://twtrland.com/profile/RasihOzturk>, (ET: 09.12.2014).
- <http://video.internetara.com/?id=1740497>, (ET: 08.11.2014).
- <http://videoixir.net/izle/1931164/rasih-efendi-nin-muhtesem-gazeli-suzme-cesmin-gelmesin-hq.html>, (ET: 12.11.2014).
- <http://videosonar.com/2/video/Gazel/x22sv4m.html>, (ET: 12.11.2014).
- <http://wapload.asia/search/Rasih.html>, (ET: 18.11.2014).
- <http://web.deu.edu.tr/ilyas/edebiyat/sevmekustune.htm>, (ET: 08.11.2014).
- <http://websta.me/tag/rasih>, (ET: 11.11.2014).
- http://www.abuzerakbiyik.com.tr/page_detail.php?page_id=97, (ET: 08.11.2014).

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

- http://www.academia.edu/7157184/Divan_%C5%9Eiirinde_Sevgili_A%C5%9F%C4%B1k_Rakip_Tasavvuru_ve_Beyitlerle_%C3%96rneklere, (ET: 12.11.2014).
- <http://www.antoloji.com/gazel-134-siiri/>, (ET: 18.11.2014).
- <http://www.antoloji.com/rasih-in-ustune-redifli-gazelini-uyarlama-siiri/>, (ET: 18.11.2014).
- http://www.antoloji.com/siir/siir/gunun_siiri.asp?year=2013&month=2&day=8, (ET: 18.11.2014).
- http://www.bilgiyayim.com/turkuler/elazig_turkuleri.html, (ET: 12.11.2014).
- <http://www.cennetkultursanat.com/EBrosur/b/kultur-sanat-subat-2011.pdf>, (ET: 12.11.2014).
- <http://www.cogitosozluk.net/?c=s%C3%BCzme%20ruhini%20payidar%C4%B1n%20m%C3%BCjgan%20m%C3%BCjgan%20%C3%BCst%C3%BCne>, (ET: 18.11.2014).
- http://www.dailymotion.com/video/x22sv4m_muzaffer-erturk-suzme-cesmin-gelmesin-mujgan-mujgan-ustune_music, (ET: 18.11.2014).
- <http://www.denizsozluk.com/nedir.php?q=rasih>, (ET: 11.11.2014).
- <http://www.dortdivan.net/gsoz.htm>, (ET: 11.11.2014).
- <http://www.dostyakasi.com/guzel-sozler/15466-guzel-beyitler-ozlu-sozler-ustalardan-vecizeler-2.html>, (ET: 11.11.2014).
- <http://www.edebiyatogretmeni.info/gazel.htm>, (ET: 11.11.2014).
- <http://www.edebiyatsahnesi.com/40-beyit/>, (ET: 11.11.2014).
- <http://www.edebiyatturkiye.com/eski-turk-edebiyati/>, (ET: 12.12.2014).
- <http://www.egitimhane.com/klavyemden-tasanlar-k132673-4350.html>, (ET: 18.11.2014).
- <http://www.ezberim.biz/siirler-ve-guzel-sozler/178749-divan-edebiyati-siirinden-secme-beyitler/>, (ET: 12.11.2014).
- <http://www.forumdaz.com/konu/ornek-beyitler-beyit-orneklere.70031/>, (ET: 08.01.2015).
- <http://www.frmtr.com/edebiyat/3920999-mest-eden-dizeler.html>, (ET: 11.11.2014).
- <http://www.frmtr.com/off-topik/4875540-forum-cokse-ve-tum-database-silinse-yeni-nickiniz-ne-olurdu.html>, (ET: 19.01.2015).
- <http://www.gazetekucukcekmece.com/kucukcekmece/iskender-pala-divan-sairi-rasihi-anlattih3377.html>, (ET: 11.11.2014).
- <http://www.gencalgi.com/2014/09/haddeden-gecmis-nezaket-siir-vastasyyla.html>, (ET: 12.11.2014).
- <http://www.haber7.com/medya/haber/367339-beyazi-birakip-meksika-sinirina-kostular>, (ET: 11.11.2014).
- <http://www.hukuki.net/archive/index.php?t-9577.html>, (ET: 12.11.2014).
- <http://www.huzuristan.com/q-9024-Misra-Beyit-Olcu-Nedir.html>, (ET: 18.11.2014).
- <http://www.kotusozluk.com/suzme-ruhini-payidar-in-mujgan-mujgan-ustune/>, (ET: 11.11.2014).
- <http://www.kulturelf.com/2013/09/rasih-gazel.html>, (ET: 08.01.2015).
- <http://www.kunfeyekun.org/forum/kf/bugun-icinde-bulundugunuz-hali-anlatan-soz.28081/page-7>, (ET: 12.11.2014).
- <http://www.millifolklor.com/tr/sayfalar/87/09.pdf>, (ET: 12.11.2014).
- <http://www.motosiklet.net/forum/konu-disi/39399-dusunceler-ve-sozler.html>, (ET: 19.01.2015).
- <http://www.mp3download.tf/kerpic+kerpic+ustune+mp3+download.html>, (ET: 12.11.2014).
- <http://www.muhammedikul.com/archive/index.php/t-98.html>, (ET: 11.11.2014).
- <http://www.muhammedikul.com/showthread.php?98-KiRpiK-KiRpiK-uSTune>, (ET: 11.11.2014).

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

- <http://www.muhteva.com/dilde-gam-var-simdilik-lutfeyle-gelme-ey-surur-olamaz-bir-hanede-mihman-mihman-ustune-t266626.html>, (ET: 08.11.2014).
- <http://www.muzikkitabi.com/Video/VIDEOIDl6xjI6hxerc/Enver-Demirbag-Suzme-cesmin-gelmesin-mujg%C3%A2n-mujg%C3%A2n-ustune>, (ET: 08.11.2014).
- <http://www.mvlyric.com/yt/?v=j-8W3F9Rx-w>, (ET: 18.11.2014).
- <http://www.nedirnedemek.net/mihman.html>, (ET: 12.11.2014).
- <http://www.nurforum.org/forum/index.php?topic=49106.0>, (ET: 12.11.2014).
- <http://www.ortakantin.com/forum/36093-rasih-in-gazeline-nazire-gazel>, (ET: 05.10.2013).
- <http://www.osmanlimedeniyeti.com/Bilgi/Ras%C4%B1h>, (ET: 08.11.2014).
- <http://www.osmanlimedeniyeti.com/Bilgi/Tazmin>, (ET: 08.11.2014).
- <http://www.paninobrillantino.com/mobile/?sk=video&vid=y5h4C-GSKhY>, (ET: 18.11.2014).
- <http://www.rehberim.net/forum/edebiyat-amp-sanat-264/21732-divan-edebiyatimizdan-secilmis-ornekler.html>, (ET: 12.11.2014).
- <http://www.siirleri.org/siir/3426/Beyit.html>, (ET: 11.11.2014).
- <http://www.somuncubaba.net/pdf/eskisayi/www.somuncubaba.net-1999-003-0020.pdf>, (ET: 12.11.2014).
- <http://www.sozce.com/nedir/227960-mihman>, (ET: 11.11.2014).
- http://www.tabulorasa.info/?file_name=harput%20divan%C4%B1&fid=a4y4z2b4r3h324032694z2&bitrate=320, (ET: 18.11.2014).
- http://www.tahapinar.com/g1_index.asp?ID=833&goster=1&offset=70, (ET: 18.11.2014).
- <http://www.tualim.net/turk-sairlerin-siirleri/2526-rasih-siirleri.html>, (ET: 11.11.2014).
- <http://www.turkcebilgi.org/sairler-ve-siirleri/rasih/gazel-40120.html>, (ET: 08.11.2014).
- http://www.turkcedersi.gen.tr/modules/newbbex/viewtopic.php?topic_id=1652&forum=12&viewmode=flat&order=ASC&start=30, (ET: 19.01.2015).
- <http://www.turkdilivedebiyati.com/divan-siiri/rasih-gazel/>, (ET: 08.11.2014).
- http://www.turkishstudies.net/Makaleler/1459047293_akkayahuseyin.pdf, (ET: 18.11.2014).
- <http://www.uludagsozluk.com/k/can-al%C4%B1c%C4%B1-%C5%9Fiir-dizeleri/>, (ET: 18.11.2014).
- <http://www.uludagsozluk.com/k/divan-edebiyat%C4%B1n%C4%B1n-en-be%C4%9Fenilen-beyitleri/>, (ET: 18.11.2014).
- <http://www.uludagsozluk.com/k/kis-geliyor-ort-hocam-yorgan-yorgan-ustune/>, (ET: 18.11.2014).
- <http://www.uludagsozluk.com/k/rasih/>, (ET: 18.11.2014).
- <http://www.uludagsozluk.com/k/s%C3%BCzme-%C3%A7e%C5%9Fmin-gelmesin-m%C3%BCjgan-m%C3%BCjgan-%C3%BCst%C3%BCne/>, (ET: 18.11.2014).
- <http://www.uludagsozluk.com/k/s%C3%BCzme-ruhuni-pahidarın-m%C3%BCjgan-m%C3%BCjgan-%C3%BCst%C3%BCne/>, (ET: 18.11.2014).
- <http://www.uludagsozluk.com/k/yardan-mechur-iken-d%C3%BC%C5%9Ft%C3%BCK-diyar-%C4%B1-gurbete/>, (ET: 18.11.2014).
- <http://www.umutfnforum.com/gule-dair-iskender-pala-t9769.0.html;wap2=>, (ET: 12.11.2014).
- <http://www.videoizle.co/video/39738/hababam-sinifi-edebiyat-dersinde>, (ET: 02.01.2015).
- <http://www.webhatti.com/forum/konu/mihman-nedir-mihman-hakkında-bilgi.847149/>, (ET: 18.11.2014).

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

- <http://yildizsipahi.blogcu.com/divan-edebiyatinda-nazim-turleri/6237961>, (ET: 12.11.2014).
- <https://eksisozluk.com/buhtan--267576>, (ET: 19.01.2015).
- <https://eksisozluk.com/rasih--730131?a=nice>, (ET: 18.11.2014).
- <https://eksisozluk.com/suzme-ruhuni-pahidarini-mujgaan-mujgan-ustune--1636151>, (ET: 18.11.2014).
- https://groups.google.com/forum/#!msg/keag/QQ_9yH6FQ_I/dIES_Cu4Z7wJ, (ET: 08.11.2014).
- <https://simgesiir.wordpress.com/tag/rasih/>, (ET: 18.11.2014).
- <https://twitter.com/akifysesilyurt/status/398861768208158720/photo/1>, (ET: 06.01.2015).
- <https://twitter.com/elifnuray/status/402836791469686785>, (ET: 17.01.2015).
- <https://twitter.com/gnlunv/status/366640942050058243>, (ET: 17.01.2015).
- <https://twitter.com/rasihozturk>, (ET: 18.11.2014).
- <https://twitter.com/search?f=realtime&q=s%C3%BCzme%20%C3%A7e%C5%9Fmin%20gelmesi&src=typd>, (ET: 17.01.2015).
- <https://twitter.com/search?q=dilde%20gam%20var%20&src=typd>, (ET: 17.01.2015).
- <https://twitter.com/sehriyaran/status/286459273662316544>, (ET: 17.01.2015).
- <https://twitter.com/TesbihliAbi/status/405447656740114432>, (ET: 17.01.2015).
- https://www.academia.edu/9703999/Bal%C4%B1kesire_De%C4%9Fer_Katan_Bir_%C5%9Eair_Rasih_Ahmed_Bey, (ET: 10.12.2014).
- https://www.google.com.tr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=130&cad=rja&uact=8&ved=0CFQQFjAJOHg&url=http%3A%2F%2Fwww.edebiyatciyiz.net%2Fdosyalar%2F9._Sinif_Turk_Edebiyati_Sorulari%2FGAZi_9._edeb._1._don._2._sin.doc&ei=wxBjVLHzDo_naOD7gEg&usq=AFQjCNFhbinjBRG5vtEZEvVEEofV2V8l6g, (ET: 12.11.2014).
- https://www.youtube.com/all_comments?v=rla5REz1JDY, (ET: 18.11.2014).
- İĞDİ, Ahmet. “Ağlamanın Şerefi, Gülmenin Haysiyeti” <http://gencdergisi.com/750-aglamanin-serefi-gulmenin-haysiyeti.html>, (ET: 11.11.2014).
- İLHAN, Attila (2002). *Hangi Edebiyat*. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.
- İNANÇ, Hayati. “Hayâller ve Ramazan” <http://www.hayatiinanc.com/?p=49>, (ET: 11.11.2014).
- İZ, Fahir (1999). *Eski Türk Edebiyatında Nazım*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- KAHRAMAN, Bahattin (2003). “Balıkesirli Râsih”. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6. Cilt 10. Sayı, Balıkesir, 2003.
- KUZUCULAR, Şahamettin. “Divan Şiirinde Sevgili Aşık Rakip Tasavvuru ve Beyitlerle Örnekleri” http://www.edebiyadvesanatakademisi.com/edebiyad/978-divan_siirinde_sevgili_asik_rakip_tasavvuru_ve_beyitlerle_%C3%B6rneklere.html, (ET: 15.12.2014).
- MACİT, Muhsin (2010). “Urfa Sıra Gecelerinde ve Musiki Meclislerinde Okunan Gazellerin İşlevi”. Millî Folklor, 2010, Yıl 22, Sayı 87.
- MARO, Asu. “Zekânın Zekâtı” <http://www.milliyet.com.tr/-/asu-maro/cafe/yazardetay/23.12.2008/1031379/default.htm>, (ET: 11.11.2014).
- NEDİM (1997). *Nedim Divanı* (hzl. Muhsin Macit). Ankara: Akçağ Yayınları.
- ODTÜ Bilgi İşlem Daire Başkanlığı, *Türkiye’de İnternet, İnternet Tarihi*, <http://www.internetarsivi.metu.edu.tr/tarihce.php>, (ET: 14.01.2015).
- OKUYUCU, Cihan (2006). *Gazel Bahçesi*. İzmir: Sütun Yayınları.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

- ÖNERLİ, Berna. “İnternet ve Sosyal Medya Kullanım İstatistikleri 2014” <http://www.dijitalajanslar.com/internet-ve-sosyal-medya-kullanici-istatistikleri-2014/>, (ET: 08.11.2014).
- ÖNEY, Cahit. “Tahmis-i Gazel-i Râsih” <http://www.cahitoney.com/2013/07/03/siirlerim/musammatlar>, (ET: 12.11.2014).
- PALA, İskender. “Gönül Yarasına Ok Üstüne Ok” http://www.zaman.com.tr/iskander-pala/newsDetail_openPrintPage.action?newsId=609843, (ET: 18.11.2014).
- PARMAKSIZ, Mehmet Nuri. “Prof. Dr. İskender Pala ile Şiir Üzerine Hasbihal” <http://edebiyatufku.net/prof-dr-iskender-pala-ile-siir-uzerine-hasbihal/>, (ET: 11.11.2014).
- PEKİN, Nermin Suner (2007). *Doğumunun 100. Yılında Nihad Sami Banarlı, Hayatı, Şahsiyeti ve Eserleri, Eski Bir Hatıra*, İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti.
- RASTGELDİ, Fuat. “Bedih Yoluk” http://www.urfahizmet.com/yazarlar/kose_yazilari/fuat_rastgeldi/2222, (ET: 12.11.2014).
- SELÇUK, Engin (2014). “Balıkesir’e Değer Katan Bir Şair: Râsih Ahmed Bey”. Uluslararası Balıkesir’e Değer Katan Şahsiyetler Sempozyumu (7-8 Kasım 2013) Bildiriler, Editörler: Şenol Çelik - Serdar Çelik. Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Kent Arşivi Yayınları No: 10, Balıkesir.
- SELEK, Mesut. “Âşık Bağdat Sorulmaz” <http://www.blogmilliyet.com/-sika-bagdat-sorulmaz--/Blog/?BlogNo=479506>, (ET: 12.11.2014).
- TANYERİ, M. Ali (2002). *Örnekleriyle Türkçe Sözlük “Üstüne”*. İstanbul: İlmî Araştırmalar.
- YAZAR, İlyaz (2007). “Klâsik Türk Edebiyatı Çalışmalarında Bilişim Teknolojisinden Yararlanma ve E-Kütüphâne Uygulamaları / Making Use of Information Technologies in the Study of Classical Turkish Literature and E-Library Applications”. *TURKISH STUDIES - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, Volume 2/3 Summer 2007, www.turkishstudies.net.
- YETKİN, Metin. “Haddeden Geçmiş Nezaket: Şiir Vasıtasıyla Eski Kültürü Anlamaya Çalışmak” www.ufukotesi.com, (ET: 12.11.2014).

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

- SELÇUK, E., Klasik Türk Şiirinin İnternet Ortamındaki Yansımalarına Bir Örnek: “Üstüne” Redifli Gazel, *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 10/4 Winter 2015, p. 791-822, ISSN: 1308-2140, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.7850>, ANKARA-TURKEY

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

